SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — **УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК**

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 162. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 25, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 25-го СЕРПНЯ 1988 Ч. 162. РІК. XCV.

В КАНАДІ СХВАЛЕНО ЗАКОН ПРО БАГАТОКУЛЬТУРНІСТЬ

Оттава (В. Верига). — У четвер, 11-го серпня ц.р., Ґері Вейнер, міністер Відділу багатокультурности канадського федерального уряду, зустрівся із представниками різних етнічних організацій, науковцями й журналістами у приміщенні Торонтонського університету і проголосив, що канадський парлямент і сенат одноголосно схвалили закон про багатокультурність Канади.

„Я гордий, що можу поділитися з Вами доброю новиною, а саме, що канадський законопроєкт про багатокультурність відомий як ч. С-93 формально став обов'язковим законом", — говорив міністер. „Я можу з гордістю ствердити, що так палата громад як і сенат схвалили цей історичної ваги закон одноголосно".

Цей закон у скороченні називається „Акт про багатокультурність" і він базується на канадській „Хартії прав" і свободи громадянина, яка гарантує персональну свбоду й однакові можливості для всіх канадців, а зокрема на 27-ій статті хартії.

В цьому акті ясно і поза всяким сумнівом стверджується, що багатокультурність є одною з основних характеристик спадщини й розвитку канадської особовости. Це власне й було основною пропозицією Канадської етнокультурної ради й багатьох інших представників різних етнічних організацій.

„Канада належить до всіх нас, — говорив міністер, — і культурна спадщина кожної етнічної групи творить нашу всеканадську спадщину. І це власне є основою багатокультурности, якою ми гордимося і даємо як приклад для решти світу. Одночасно маємо право ствердити, що це є перший державний акт багатокультурности в цілому світі. Це є єдне із наших кращих досягнень".

Цей акт багатокультурности визнає факт різноманітности Канади під оглядом її населення, расового, державного та національного походження, кольору шкіри та релігії, як основні характеристики канадської спільноти. З уваги на те уряд Канади зобов'язується провадити таку політику багатокультурности, яка буде зберігати і скріплювати багатокультурну спадщину канадців і змагати, щоб осягнути рівноправність усіх канадців в економічному, соціяльному, культурному й політичному житті Канади.

Цей акт є доповненням до конституції Канади, яка визнає важливість збереження і скріплення багатокультурної спадщини канадців, а також Канадської хартії людських прав. Крім того, Канада є одною із країн, яка підписала міжнародний договір про усунення всіх видів расової дискримінації, а також міжнародний договір про громадянські та політичні права.

Канадський акт багатокультурности зобов'язує канадський уряд трактувати всіх канадців однаково, давати усім їм можливість розвивати свої культурні надбання та допускати всіх, незалежно від кольору шкіри, релігії чи національного походження, до всіх урядових посад та рівности перед законом.

На закінчення слід згадати, що поняття „етнічні меншини" в Канаді не є тотожне із американським поняттям, де під цим терміном розуміється т.зв. „видимі меншості", тобто чорних, азіятів чи індіян. В Канаді під етнічними групами розуміється всі національності включно з англосаксонською та фрунцузькою, хоча на практиці це відноситься до всіх інших, тому що ці дві групи вважаються „народами основниками Канади" і їхні права завжди були забезпечені колись Британеьким північно-американським актом з 1867 року, а тепер канадською конституцією. Закон ч. С-93 є власне доповненням до конституції й тому в основному відноситься до всіх інших національних меншин, крім англо-саксонців та французів. Наскільки ці всі етнічні групи Канади, чи пак, національні меншини використають цей акт залежатиме в більшесті від них самих, а в тому й від самих українців.

НА СЛОБОЖАНЩИНІ Є УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИКИ

Рим (УПС). — На Слобожанській Україні зростає греко-католицька громада, якою опікується священик із Тернополя.

Перші католики прийшли зразу після війни на Слобожанщину. Були це переважно греко-католицькі священики, які втекли з Галичини, працювали як книговоди, аптекарі та техніки, а в своїм вільнім часі місіонували підпільно в околиці, що до кінця 1960-их років була жертвою особливо запеклої атеїстичної кампанії. Сьогодні число російських православних храмів на Харківщині дуже мале.

В 1920-их роках столиця Української Соціялістичної Республіки, Харків, був аж до половини 1930-их років центром українського культурного відродження: УАПЦ мала там важливий осередок. Після її ліквідації 1930 року, багато українських православних не схотіли знову ввійти до Російської Православної Церкви, з-під русифікаційних намірів котрої вони саме були визволилися. Слобожанщина, як і ціла східня і південна Україна, стали тому особливо плодючим тереном для баптистів, п'ятидесятників та багатьох сект.

До однієї з таких сект належали мабуть також віруючі, про яких слідуюче свідченя згадує, що вони читають біблію в перекладі Сковороди: мандрівний філософ, щоправда, не переклав біблії, а тільки написав раціоналістичні коментарі до неї, доказуючи свої виводи довгими цитатами.

Автором свідчень про католиків з Харкова поет Степан Сапеляк, член Української Гельсінкської Групи, ув'язнений від 1973 до 1983 року. Сапеляк родом зі Західньої України, але після визволення не дістав дозволу туди вернутися, і живе від тоді в Харкові.

Він провів інтерв'ю з декількома католиками з Харкова та з їх священиком Іваном Сеньковим, що його Єпископ Василик призначив опікуном молодої громади.

Щодо своєї ролі о. Сеньків заявив:

„Я, священик греко-католицького обряду, Сеньків Іван Йосафатович, продовжуючи релігійні традиції українського народу на теренах Слобожанської України, свідчу, що в місті Харкові, місті Балаклеві, а також в довколишніх селах, живе число українців, серед яких збереглися осередки греко-католицького віросповідання. Не бечучи до уваги той факт, що в силу відомих обставин вірні позбавлені душпастирської опіки, я священик чортківської греко-католицької парафії, що вийшла з підпілля у рік Тисячоліття ювілею Хрищення Русі, за постановою Єпископа Василика, відродив традиції рідної Церкви а також висвятив будинок-помешкання на богослужения.

Два роки я вихрещую немовлят і реєструю шлюби, а також приймаю до сповіді. Ще раз засвідчую, що на Слобожанщині живе близько 80 активних родин греко-католицького обряду, а традиційників значно більше. Найближчим часом тут буде започаткований дорослий і дитячий хор рідною мовою, який візьме участь у ювілейному святкуванні 1000-ліття Хрищення України-Русі".

Відбудуться Українські Дні в Чикаґо

Чикаґо (Л. Костелина). — В довгому ланцюгу святкувань Ювілею Тисячоліття і багатому на форми тих святкувань, Чикаго готується до своєї наступної імпрези — Фестивалю Українські Дні.

В цьому ювілейному році Українські Дні матимуть додаткову мету: пригадати прийняття християнства українським народом тому 1000 років, що мало такий великий вплив на творчий вияв української людини в наступних поколіннях.

Від років організатором імпрези Українські Дні був Іллинойський Відділ УККА. В цьому ювілейному році Відділ УККА дальше займається організацією цієї імпрези, а спонзорство і провід над нею перебрав на себе Громадський Комітет Святкувань Хрищення в Україні на чолі з його головою відомим громадським діячем Романом Мициком.

Імпреза Українські Дні є запланована цього року на широку скалю. Вона триватиме два дні: субота, 10-го та неділя, 11-го вересня та відбудеться у Смит парку, у центрі української дільниці, що є всім відома, як „Українське село".

В програмі візьмуть участь: вокальне тріо „Черемшина" з Монтреалю, дует „Славко і Дарка" з Дітройту, льокальний дует „Лідан", а з інструментальних одиниць виступлять — бандурист з Сан-Дієго Роман Рітачка, група бандуристів „Ми п'ять" з Ню Йорку та струнний ансамбль ОДУМ з Чикаго. З танцювальних груп виступить всім відома „Україна" О-ку СУМ ім. Миколи Павлушкова, „Водограй", „Веселка", „Крилаті" та „Метелиця" — всі льокальні одиниці. Тостмайстром буде Ігор Бачинський з Торонто. Програма на цій імпрезі є побудована так, що на протязі обидвох днів будуть відбуватися постійні виступи, а поміж окремими виступами будуть розважати відвідувачів на переміну оркестри „Акула", „Хвиля" та „Геф на пів".

Окремою частиною Українських Днів будуть станки з вишивками, писанками, різьбою, образами, іконами та іншими предметами мистецького виробу. Одні будки матимуть вис-

(Закінчення на ст. 6-ій)

Прага і Москва „відзначили" 20-річчя окупації Чехо-Словаччини

Прага. — У неділю, 21-го серпня, понад 10.000 осіб вийшли на вулиці чехо-словацької столиці, щоб відзначити двадцяту річницю розгрому „Празької весни" і висловити протест проти совєтської окупації, яка триває і нині.

У центрі Праги на Вацлавській площі відбувся мітинг. Присутні розмахували національними прапорами і скандували „Свобода! Росіяни, забирайтеся додому!" Тут же відбулося збирання підписів під петицією, що закликала до вільних виборів, виведення совєтських військ, скасування цензури і прийняття гарантій прав людини.

З Вацлавської площі демонстранти рушили до столичного університету, викрикуючи привітання на адресу колишнього партійного лідера — реформатора Олександра Дубчека. За кілька кварталів до університету демонстрантів зустріли загони міліції. Відбулися сутички.

У неділю увечорі демонстрації продовжувалися у різних районах Праги. Міліція вжила гумові палиці і сльозоточивий газ.

Як повідомило пресове агентство ЧТК, 77 осіб були заарештовані за „хулігансь кі дії". Більшість з них були зразу ж відпущені, але 28 демонстрантів залишалися під арештом і в понеділок. Двоє міліціонерів були поранені пляшками, кинутими демонстрантами. Шість чи сім чужинецьких громадян, які брали участь у демонстрації, вислані з країни.

Москва. — У неділю в Москві відбулося кілька демонстрацій солідарности з народом Чехо-Словаччини. Демонстрації були організовані Демократичною спілкою — групою неформальних об'єднань, які називають себе „альтернативною партією".

Коло 500 осіб зібралися на площі Пушкіна. Демонстранти викрикували „Прага! Прага!" і намагалися розгорнути принесені прапори і транспаранти.

Як повідомив редактор правозахисного журналу „Ґласность" Сергей Ґріґорянц, понад 500 міліціонерів, вояків внутрішніх військ і дружинників накинулися на демонстрантів. Багатьох з них розвели у відділи міліції, а в понеділок доставили в „народний" суд. Більшість заарештованих дістали по 10-15 діб адміністративного арешту. Деяких покарали на суму до 200 карбованців.

За словами Ґріґорянца, ще один редактор „Ґласности" Андрей Бабіцкій, в результаті побоїв втратив свідомість. Міліціонери били правозахисника Андрея Новікова головою об асфальт. Ґріґорянц повідомив, що в розгоні демонстрації брали участь вояки недавно створених спеціяльних частин. Ці люди були одягнуті у форму кольору гакі без розпізнавальних знаків, мали тяжкі чоботи і берети з емблемою міністерства внутрішніх справ. Дисиденти, що були присутні на площі Пушкіна, повідомили, що ці нові опричники відрізнялися високою дисциплінованістю і проявили велику агресивність. „В їхніх обличчях не було нічого людського, — сказав правозахисник Євгеній Крашенніков, — а скляні очі світилися пусткою".

Учасниця демонстрації Анна Савінкова, покликуючись на слова одного з демонстрантів, повідомила, що нові воєнізовані частини створені спеціяльно для розгону демонстрації.

У короткому повідомленні ТАСС назвав демонстрацію запляновано провокацією, а Демократичну спілку — групою антисоціялістичних агітаторів.

ДЕСЯТКИ ТИСЯЧ БАЛТИЙЦІВ ДЕМОНСТРУВАЛИ У СВОЇХ СТОЛИЦЯХ

Москва. — Акредитовані в Совєтському Союзі кореспонденти інформують про великі багатотисячні демонстрації у трьох балтицьких країнах, Литві, Латвії і Естонії, які мали подвійну мету: гідно відзначити день державної незалежности і запротестувати та наголосити ганебний договір Молотова і Ріббентропа з 1939 року, на підставі якого гітлерівська Німеччина і комуно-московська імперія визначили сфери впливів і поділили між собою захоплені території. За дозволом Гітлера Москва анексувала три балтицькі республіки, які вона пізніше, нібито на „бажання населення тих країн", включила до території СССР, перетворивши Литву, Латвію і Естонію в республіки, які адміністраційно підлягають Москві.

У Вільнюсі, столиці Литви, понад 100,000 населення вийшли на маніфестацію (одна шоста населення міста), — інформує кореспондент пресового агентства Ройтерса. Понад 10,000 маршували вулицями міста Кавнуса. Представники громадськости критикували совєтську версію історії балтицьких країн і домагалися опублікування офіційного договору з 1939 року.

Політичні спостерігачі підкреслюють, що тоді коли в минулому році офіційні комуністичні чинники, а зокрема міліція, не хотіли видавати дозволу на демонстрації і мирні маніфестації навіть у закритих приміщеннях, цього року усі три прибалтійські республіки відзначили свій день незалежности відкрито, за дозволом влади. Правда, збільшені відділи міліції приглядалися до демонстрацій, закрили деякі вулиці у Вільнюсі, зокрема ті на яких приміщуються урядові чи партійні будинки, але не перешкоджали демонстрантам навіть тоді коли вони, виголошували політичні промови і критикували ССР за перекручення історій трьох республік, домагалися самостійности, незалежности, окремого керівництва своїм господарським, культурним, науковим, спортових та іншим життям. Між іншим деякі промовці наголошували, що Литва, Латвія і Естонія повинні мати свої національні дружини на світових олімпійських ігрищах, свій національний гимн і прапор, свою, складену з місцевого населення адміністрацію тощо.

У Таллині, столиці Естонії, понад 8,000 громадян виповнили велику спортову залю, щоб послухати дискусії про наслідки підписаних СССР і Німеччиною Гітлера договору та спробу Москви спільно з фашистаською Німеччиною поділити між собою Східню і Західню Европу. При тій нагоді кореспонденти у Москві кажуть, що навіть деякі члени Центрального Комітету КПСС, наприклад історик Юрій Н. Афанасієв, признаються до того, що договір з Гітлером спричинився до окупації трьох балтицьких країн.

Не зважаючи на число демонстрантів і гостроту у політичних виступах, яка тут й там заторкувала також Москву безпосередньо, міліція і працівники державної служби безпеки, тобто КГБ, нікого не заарештували, нікого не притримали і взагалі не було зудару між демонстрантами і міліцією.

Інформації про демонстрації у балтицьких країнах подало також совєтське пресове агентство ТАСС, підкреслюючи, що в усіх трьох випадках з промовами до зібраних виступали також високі партійні керівники. Очевидно, як треба було сподіватися, у повідомленнях ТАСС більше наголошувалось сталінський терор і майже не згадувалось про таємний договір Молотова з Ріббентропом.

На Союзівці будуть дві мистецькі програми

М. Андріюк

Б. Чаплинський

О. Геймур

Союзівка. — Субота й неділя, 27-го і 28-го серпня, заповідаються на цій оселі Українського Народного Союзу дуже цікаво ґарними мистецькими імпрезами.

Віддаючи данину модерному стилеві виконання сучасної української легкої музики, — виступить тут, у суботу, о 8:30 годині вечора, квартет відомий під назвою — „Дарка і Славко", разом з Андрієм Стасевим (фортепіяно) і Юрієм Стасевим (бас). Їхнє виконання охоплює і джаз, і „рок", і народні пісні, якими вони ілюструють свій динамізм і вміння завойовувати найбільш різноманітну авдиторію. В репертуарі цього новаторського ансамблю є сучасні пісні з України та власні композиції. Дарія (Дарка) Конопада й Славко Галатин, люблячи українську пісню понад усе інше, поділяться своїм захопленням цією піснею зі слухачами на суботньому концерті, як це вони з успіхом роблять протягом останнього року по різних осередках Північної Америки українських і неукраїнських. Цього ж вечора виступить тут також піяністка Марія Дольницька.

Відразу по концерті — забава під звуки оркестри „Гуцули".

В неділю, в год. 7-ій вечора, українських меломанів чекає знову насолода, цим разом — української і світової клясичної музики. Четверо солістів Оперної Компанії ім. М. Лисенка, відомих і талановитих співаків: Олена Геймур, сопрано; Марта Кульчицька-Андріюк, сопрано; Богдан Чаплінський, тенор; та Ігор Даріян, баритон, виступлять з вибіркою сольо і дуетів та квартетом „І процвітеш, позеленієш" з кантати „Радуйся, ниво неполитая", музика М. Лисенка на текст Тараса Шевченка „Ісаія, глава 35".

Композитори Семен Гулак-Артемовський, Кость Данькевич, Анатоль Кос-Анатольський, Микола Фоменко, Антін Рудницький, як і Верді, Леонкавалло та Пуччіні теж будуть у програмі. Акомпаньятор — піяністка Марта Кузьма-Канінггем.

Співачка Оленка Геймур, відома з її успішних виступів на Союзівці та на інших форумах українських, має свою багату співацьку біографію, хоч сама ще молода професійна сила. За нею численні виступи в складі різних престижевих оперних театрів у таких вимогливих до співака ролях, як Мімі в опері „Богема" Пуччіні, Недда з „Паяців" Леонкавалло, Марґаріта з „Фауста" Ґуно, Віолетта з „Травіяти" Верді, Мікаела з „Кармен" Бізе, Джульєтта з

(Закінчення на ст. 6-ій)

У СВІТІ

КОРЕСПОНДЕНТИ ІНФОРМУЮТЬ, з Найрбі в Кенії, що понад 5,000 осіб загинуло в етнічних зударах в Бурунді між плем'ям більшости і меншими племінними групами, які заселяють маленьку центрально-африканську країну. Міністер закордонних справ Бурунди заявив дипломатам, що боротьба розпочалася правдоподібно з причини несправедливого розподілу командних постів в армії, вплив на яку мало плем'я меншости Тутсі. Плем'я більшости Ґуту повною силою заатакувало менші племена, спричинюючи кровопролиття. Армія центрального уряду, озброєна танками і гелікоптерами поклала край боротьбі між племенами, але вміжчасі загинули тисячі осіб.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗАМИРЕННЯ між Іраном і Іраком, мешканці обидвох країн боряться тепер з великою економічною кризою і, позбувшись страху війни, а зокрема летунських налетів, почали думати, щоб забезпечитись перед недостачею товарів першої потреби, зокрема харчів, одягу, палива тощо. Багатьом іранцям й іракцям прийдеться працювати по 15 і 18 годин на добу, щоб втримати себе і родину. Війна різко знизила життєвий рівень майже в усіх верствах населення, крім, очевидно, найбагатшої верстви, яка ніколи не відчувала браку. В обидвох країнах, каже кореспондент Ройтерса Джан Багаллі, розвивається „чорна торгівля". Важливіші харчі — м'ясо, цукор, хліб, мука та інші — продаються тепер на карточки, бо уряди мусіли застосувати раціоналізацію, щоб не допустити до голоду у великих містах зокрема.

ЩЕ НЕДАВНО ЧЕХО-СЛОВАЦЬКІ газети картали Александра Дубчека, як він намагався порівнювати свої реформи з-перед 20-ох років, до теперішніх реформ Михаїла Ґорбачова у Совєтському Союзі тепер. Але правди заховати не можна, — кажуть чехо-словацькі дисиденти у Відні. Недавно також совєтський автор Л.С.Ягодовський опублікував в журналі „Аргуємнти і факти" свою основну дослідчу статтю на цю тему і признався, що процеси політики гласности і перебудови проходили вже в соціялістичній Чехо-Словаччині в 1960 роках, але вони були перешкоджені військовою інтервенцією військ Варшавського Пакту в 1968 році. У зв'язку з демонстраціями у Празі треба сподіватися нових відкрить надужиття влади чехо-словацькими реакціонерами і їхніми спомагачами з Москви, — кажуть політичні спостерігачі.

В АНГЛІЇ НА ПІВДЕННОЗАХІДНЬОМУ побережжі кити атакували одну з яхт. На сигнал СОС негайно прибув німецький корабель, що пропливав недалеко, проте було вже пізно. Він встиг врятувати лише одного спортсмена. На думку спеціялістів, напад китів на людей є дуже рідкісним випадком.

В ПОНЕДІЛОК, 22-ГО СЕРПНЯ, сен. Ден Квейл був у Чикаґо, щоб зустрітися з ветеранами в'єтнамської війни і після того зустрітись з Джорджом Бушом, який виголосив палку промову на захист сен. Квейла перед ветеранами. А сам сен. Квейл заявив, що він ніколи в житті не користувався впливом своїх родичів чи друзів, щоб потрапити до Національної Ґвардії.

В АМЕРИЦІ

В НЮ ЙОРКУ КОНФІСКОВАНО дві тонни кокаїни. Чотирьох колюмбійських контрабандистів заарештовано у Форест Гиллс, Н. Й. Знайдена у них кокаїна оцінюється на 400 міл. дол. В їхньому помешканні також знайшли і конфіскували 2 міл. дол. у 50-ти та 100-долярових банкнотах. За всю історію боротьби з наркотиками в Ню Йорку ніколи ще в руки поліції не потрапляли такі величезні запаси. Гроші були запаковані в мішки з написами „Просто скажи ні" — гасло очолюваної Ненсі Реґен кампанії у боротьбі з наркотиками. Заарештовані троє чоловіків і одна жінка. Всі вони належать до колюмбійського кокаїнового картелю, квартира якого розташована в місті Калі. Після так званого „Мадельїнського картелю" це найбільша в світі злочинна організація, що розповсюджує наркотики. За останні три місяці тільки в районі Ню Йорку конфісковано 12,000 фунтів кокаїни, ринкова вартість якої перевершує більйон долярів. „Ми не знищили цей кортель зовсім, але нанесли йому відчутний удар, — заявив агент Роберт Статман. Голова відділу боротьби з наркотиками в стейті Ню Йорк Роналд Голдстак сказав: „Найжахливішим є те, що все це буде продовжуватись".

У ЛИСТІ ДО ПРЕЗИДЕНТА Всесвітнього жидівського конгресу Едгара Бронфмана кандидат Демократичної партії Майкл Дукакіс підтримав рішення Департаменту справедливости не впускати у З'єднані Стейти запідозрених у військових злочинах, і в тому числі президента Австрії Курта Вальдгайма. „Я глибоко переконаний, — пише Дукакіс, — що двері З'єднаних Стейтів повинні залишатися закритими перед кожним, хто причетний до жахів катастрофи, в якій загинули мільйони жидів і людей інших національностей". При цьому Дукакіс називає Вальдгайма — колишнього генерального секретаря ООН.

ПОНАД ЧЕТВЕРТЬ УСІХ американських сенаторів поставили свої підписи під колективним листом, зверненим до народів Естонії, Латвії і Литви. Американські законодавці знову осудили совєтсько-нацистський пакт про поділ Східньої Европи і виступили за державну самостійність окупованих Совєтським Союзом країн. Копія листа надіслана також Михаїлові Ґорбачову. Звернення сенаторів було прочитане на численних мітингах 23-го серпня — у 39-ту річницю підписання Молотовим і Ріббентропом „договору про ненапад".

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції у Пентагоні, секретар Департаменту оборони ЗСА Френк Карлуччі і голова Об'єднаного комітету начальника штабів адмірал Вілліям Кров заявив, що залога ракетного крейсера „Вінсенс" допустила ряд помилок, що привели до ненавмисного знищення іранського пасажирського літака. Разом з тим було відзначено, що капітан крейсера Вілліям Роджерс, керуючись даними, що були в нього, діяв „згідно з інструкцією і обов'язком". Ф. Карлуччі заявив, що, не зважаючи на отримані рекомендації, він вирішив не виносити письмового покарання офіцерові, винному в передачі капітанові неправильних даних. Адмірал В. Кров заявив, що підсумки праці комісії були подані президентові Роналдові Реґенові і дістали його схвалення.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

І в армії є проблеми

Газета „Ізвєстія" з 11-го серпня ц.р. помістила лист колишнього вояка Надєждіна, який розповідає про національні проблеми, що існують в совєтській армії.

Очима вояка росіянина. „В армії 'позауставні взаємини' діляться на дві категорії: 'дідівщина' і 'землятцво'. Дідівщина — це приниження тих, хто прослужив менш, ніж ти сам. В нашій частині 'коренем зла' було 'землятцво'. Ми, росіяни, намагалися не ходити до казарми. Жили, їли, спали на будівництві всі вкупі на площі 4,5 квадратних метрів у побутовій кімнаті. А якщо вже треба було йти до частини, то йшли не менш, ніж удвох. Інакше били. Жорстоко, незважаючи на стаж служби й особисті якості".

Очима узбека. „В армії три коаліції: російська, кавказька й середньоазійська. Всі вони воюють одні з одними".

Очима грузина. „Мене батько 18 років навчав, що підлогу мити, тримати ганчірку в руках — не чоловіча справа. Для чоловіків це — ганьба. Прийшов до армії, а мені кажуть — йди мити підлогу. Але ж це ганьба для мене!".

Офіцери, як правило, не втручаються в життя вояків, не цікавляться їхніми проблемами, а якщо й знають про конфлікти, то вдають, що їм про це невідомо. Однак газета „Ізвєстія", зачіпаючи проблеми вояків, обходить мовчанкою пасивність офіцерів. Коли ж загострення конфліктів нарешті змусило звернути на себе увагу і начальство почало з'ясовувати причину конфліктів, то — пише далі Надєждін — „виявилося, що ми, росіяни, дуже мало чи майже нічого не знаємо про узбеків, а ті — про нас".

Причини ворожнечі бувають різні, але, як вважає редакція газета „Ізвєстія", психологічна сумісність поєднаних вкупі людей різних національностей з їхніми навиками і звичаями та мовними труднощами — само по собі факт, котрий вимагає особистої уваги і серйозного обговорення.

Свого часу війська російської царської армії, а особливо пізніше совєтські війська, займали території сусідніх держав, щоб „визволити" їх від багатіїв, куркулів, капіталістів, гітлерівців або просто від якоїсь нібито існуючої загрози із зовні (як це було в Афганістані). Вийти ж з „визволених" територій вони забували, бо їм здавалося, що то вже їхні території. Там почали штучно насаджувати російську мову, пропаґувати російську культуру і водночас замовчувати місцеву мову й культуру. Коли їм здавалося, що цього замало, то почали виселяти місцеве населення до Сибіру, Казахстану, Заполяр'я чи Далекого Сходу, щоб на їхнє місце поселити росіян. Таке проробляли з українцями, естонцями, литовцями, лотишами, татарами та іншими народами, землі яких були насильно прилучені до Совєтського Союзу. Не дивно, що в армії вояки інших національностей, котрі позбавлені змоги відбувати службу на території своєї республіки не відзначаються особливою прихильністю до вояків російського походження, хоч ті ніякою мірою не є відповідальні за політику Кремля.

На цьому прикладі добре видно загострення національних відносин в СССР. Скільки б совєти не запевняли, що національних проблем там нема, факти говорять про інше. Вони не тільки існують, але й загострюються щораз більше, в наслідок посилення русифікаторської політики Кремля.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Степан Женецький

У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ ЩЕ ДАЛІ ПОЛІТИЧНА ЗИМА

Минає докладно 20 років цього місяця з того часу, як однієї серпневої ночі війська комуністичної Москви і її підопічних комуністичних сателітів, напали на Чехо-Словаччину, також комуністичну державу в якій рівно ж комуністичний уряд Дубчека пробував дещо злагіднити комуністичний режим, надати йому, як тоді говорилося, „людського обличчя". Ці намагання демократизувати комуністичний режим у Чехо-Словаччині ввійшли в історію під назвою „Празької весни". Як відомо, тоді Москва вияснювала цей свій розбишацький поступок тим, що вона, мовляв, мусіла це зробити, щоб у цій країні „рятувати соціялізм", існуванню якого, нібито „загрожували" західні імперіялісти. Тоді Москва була встановила т. зв. „доктрину Брежнєва", на підставі якої вона мала право „боронити соціялізм" у кожній комуністичній країні без огляду на те, чи населення її бажає собі жити під соціялізмом, чи ні.

Цікаво, що генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов, хоч став дуже критикувати тепер Брежнєва і його порядки, навіть, як повідомляють кореспонденти західніх часописів з Москви, наказав повикидати з бібліотек його книжки, але досі „доктрини Брежнєва" не засудив, ані теж не проголосив своєї власної, „ґорбачовської доктрини"? І як довго він того не зробить, так довго інвазія буде кидати чорну тінь московської загрози не тільки на Чехо-Словаччину, але й на цілу Східню Европу.

Західні часописи писали, що коли Ґорбачов нещодавно відвідував Польщу, то один західній газетяр одверто запитав його у Варшаві про наїзд на Чехо-Словаччину в 1968 році, то він, на це не дав жодної відповіді. Опісля незабаром перебував у Празі на нараді КОМЕКОМУ (Економічне об'єднання комуністичних держав), прем'єр Совєтського Союзу Рижиков і його також питали про це західні кореспонденти, то він відповів, що інвазія в 1968 році це „внутрішня справа Чехо-Словаччини", та що Совєтський Союз за неї не відповідає, бо, мовляв, чехи самі „запросили" совєтські війська прийти і навести порядок в їхній країні... (Тут аж проситься примінити стару українську приповідку „От така то правда в тієї Москви".

Чому так важко Ґорбачову, що тепер так дуже критикує за все Брежнєва, засудити його „доктрину", що Брежнєв поступив неправильно, наказавши вчинити насильну інвазію на Чехо-Словаччину в 1968 році? В Польщі говорять, що Ґорбачов є комуністичним двійняком московського царя Александра II, який також заводив різні реформи в царській московській тюрмі народів, але держав цілку контролю, щоб захоронити цілість московської імперії. Поляки пригадують західньому світові, що коли група польських магнатів прибула до Петерсбургу і просила його, щоб дав свободу Польщі, то він відповів їм двома словами: „Перестаньте мріяти"!

У Празі виправдують Ґорбачова в цій справі трошки делікатніше: „Мовляв, він є тепер дуже зайнятий боротьбою за перебудову Совєтського Союзу і не має настільки сили, щоб змагатися зі своїми противниками ще й за такі справи, як інвазія на Чехо-Словаччину. Східні европейці, — говорять чехи, мусять терпеливо чекати аж він проведе реформи в СССР, а тоді почне проводити їх і в сателітніх країнах...

Чехи, на відміну від поляків, здавен-давна мали велику симпатію до москалів, які аж до 1948 року були їхніми найкращими приятелями, а не поневолювачами. Чехи довго пам'ятали, що це був Захід, який їх зрадив і віддав Гітлерові на поталу в 1938 році. Після закінчення Другої світової війни комуністи в Чехо-Словаччині були здобули у виборах більше, як 40 відс. голосів. Тому тоді в Празі думали, що чехам можна проводити реформи, не виступаючи проти Москви. Але велика любов чехів до росіян скінчилася в 1968 році, коли вони брутально розбили їхні надії на зміни. З того часу чехи переконалися, які то добрі „братовє-руссовє" і вже більше не вірять росіянам, ні їхнім гласностям і перебудові. Навіть зміни московських комуністичних верховодів у Кремлі, не змінили ставлення до них чехів. Чехи принишкли як миш під мітлою і тихо приглядаються, що тепер діється в Москві. Чехи говорять, що Ґорбачов тепер просто робить те, що вони пробували робити у себе в 1968 році. Відкритість („ґласность"), базована на вільний ринок економія, безпосередні вибори державних керівників — все це є те, що вони плянували запровадити у себе за Дубчека.

Таке порівняння є досить клопітливе для теперішніх чеських головачів. Хоч Ґустав Гусак, що пішов на вислуговування москалям в 1968 році, відійшов на відставку в ґрудні 1987 року, але його наслідник, як керівник партії, Мілош Якіш, також був дуже послушним москалям у 1968 році. Він був проти реформ Дубчека і в 1969 році відограв значну ролю у переведенні чистки партії, під час якої виключили півмільйона членів. Ґорбачов навіть якби хотів, то не міг би засудити інвазію, щоб не здискредитувати Якеша. В Празі говорять, що між лідером Чехо-Словаччини, апаратчиком Якешом і Ґорбачовим, заключено тихе порозуміння, за яким він буде хвалити гласність і перебудову Ґорбачова, а Ґорбачов не буде засуджувати інвазії в 1968 році. За прикладом партійного часопису „Руде право", всі чехословацькі часописи далі твердять, що інвазія була потрібна для унеможливлення „контрреволюційної затії".

Під сучасну пору в Чехо-Словаччині блимають тільки маленькі проблиски надії на нову відлигу. Деякі проскрибовані письменники надіються, що може їхні книжки будуть вкоротці надруковані. Відбулася перша за 20 років більше-менше вільна мистецька виставка в Празі, в якій взяло участь біля однієї тисячі малярів. Між виставленими картинами не було ні одної, щоб

(Закінчення на ст. 6-ій)

Микола Бараболяк

Не надуживаймо термінами „наука", „науковий"

Не можна сказати, що ми не доцінюємо науку як основний засіб у визвольних заходах еміґрації. Зокрема в ході святкувань 1000-ліття проявилось наше намагання переконувати публічну опінію світу, книгами і доповідями корегувати брехню, яку поширюють про наш нарід і його Церкву москвофіли. Намагання дуже похвальне і до деякої міри успішне. Такі акти як римські святкування з промовами Папи римського, що хрищення — це духовне досягнення наших предків, предків того народу, що носить нині назву український, а не Росії, це безсумніву величне діло, і за такі успіхи годиться нам погладити себе по головці. Все ж такі акції, як теж і корисні замітки про нашу правду у світовій пресі, це до деякої міри ефемериди. Зроблено дещо шуму, але після святкувань приходять будні, ефекти проминають, а наша справа як була у тіні, так і залишається, під вагою культурного тиску наших ворогів. У сфері культурної протиофензиви проти ворогів ми досягнули дещо, але все ж воно замало. Можна б і треба більше.

У ході святкування 1000-ліття відбулось у нас безліч конференцій пов'язаних із святкуванням. Хочу заввaжити дещо на марґінесі тих конференцій. Конференції заслуговують на ймення „наукових", коли учасники приносять на ці конференції нові здобутки їхніх наукових дослідів, викривають на основі джерел щось досі загальнонезнане, щось про що досі не надруковано у книгах знання. Коли ж користуються досі дослідженим, вносять щось нове і досі незнане у аналізі. У з'язку з 1000-літтям відбулась, одна наукова конференція, яку можна без застережень такою назвати — а це у Равенні, Італія. Досі не вийшли друком матеріяли цієї конференції, але тільки переглянувши імена учасників і порушені теми, мається певність, що це був справжній крок уперед у нашій науці, незаперечний вклад в науку, головно коли її метою на еміґрації є внести нашу науку в коло світової науки. А тільки на тому світовому форумі, вона може сповнити це завдання, яке на неї покладаємо.

Це дуже корисно, що не тільки на терені наших наукових інституцій і осередків, але навіть по громадах відбулись конференції присвячені святкуванню ювілею. Йдеться мені тільки про називання речей їх ім'ям. Відбувались у нас у Львові „академічні вечори" (м. ін. імени Петра Могили). Робили на цих сходинах доповіді не раз люди науки, але ці доповіді ми не звали претенсійно „науковими конференціями", хоч було в них іноді більш наукового змісту і поваги, як у тих, які організуємо на поселеннях. Переглядаючи програми тих наших конференцій на поселеннях та імена доповідачів, бачимо, що матеріяли представлені на тих „наукових конференціях" це радше поважніші доповіді на рівні львівських „академічних викладів", а не рапорти наукових дослідів. Чому отже претенсійно надуживати словом „наука", і таким чином знижувати нашу науку до кращого ґатунку просвітянщини? А це не без ваги. Коли ми це робимо, то претендуємо, і таким чином переконуємо себе, що ми дорожимо українською наукою, плекаємо її, і використовуємо як зброю у наших визвольних заходах, хоч на ділі це тільки задурювання себе. Для справжньої науки, яка винесла б нас на світовий форум, ми робимо дуже, а дуже мало, а тих, що це роблять іноді знецінюємо, а навіть неславимо. Маю на думці наші почини зв'язані з 1000-літтям в УНІГУ.

На мою думку є дуже важливим й історичним, щоб ми не затрачували перспективи в сфері науки. Нам на потребу макро-наука. Під цим „макро" розумію наукові твори, які були б у русі у великих бібліотеках університетів і міністерств зовнішніх справ. Тільки такими книгами можемо здійснити завдання еміґрації. Справи, про які пишу, це не питання семантики. Не привикаймо вдоволятись малим. Наукою є тільки ця „велика". А „великою" буде для нас та, яка поб'є правдою брехні наших ворогів про Україну. Зваживши завдання еміґрації, здається не дуже помилюсь, коли досягнення нашої мікро-науки зведу до рівня „ґаббі" людей, які мають добрі інтенції, але не мають змоги досягти того рівня науки, на яке — чи нам це по вподобі, чи ні — треба нашу науку винести, щоб вона мала політичний успіх. А політичний успіх — це, на жаль, завдання еміґрації теж і головно в ділянці науки!

Василь Верига

ЗІБРАНІ ТВОРИ ВАСИЛЯ ПАЧОВСЬКОГО

У 1985 році (заходом рідні Пачовського) Об'єднання Українських Письменників „Слово" видало покищо два томи поезій Василя Пачовського п.з. „Зібрані твори".

Василь Пачовський — це цікава постать в українській літературі, один із провідних представників літературного угрупування „Молода Муза", яке існувало в роках 1906-1909, до якої належали такі визначні письменники як Богдан Лепкий, Остап Луцький, Василь Бірчак, Осип Турянський, композитор Станислав Людкевич та інші. Ці перші два томи становлять у більшості передруки виданих творів поета ще за його життя, а радше його заходом, в роках 1901-1937. Є тут також деякі твори, які появилися тут друком вперше.

Перший том нараховує 743 сторінки й починається двосторінковим англомовним біографічним нарисом про Пачовського, за яким іде 16-сторінкова аналіза його творчости пера Остапа Тарнавського. До першого тому ввійшли всі друковані збірки поезій Пачовського: „Розсипані перли", „На стоці гір", „Ладі й Марені", й „Розгублені звізди" — це лірично-любовні збірки. „Огні мести", „З блакитної книги", „Дзвін слави князям", та „Князь Ляборець" — це збірки поезій з часів українських визвольних змагань, патріотичної лірики тощо, при чому остання поема, написана ще в 1920 роках, присвячена о. Августинові Волошину. Поема „Дзвін слави князям" мала друкуватися ще в 1934 році і складалася з 60-ти пісень. З невідомих причин цього не сталося, ба навіть рукопис десь загубився й тому тут друкуються тільки збережені залишки — сім пісень, які досі ніде не були друковані. Крім того у цьому томі поміщено ще й інші цінні поетичні твори Пачовського, які були вже опубліковані у міжвоєнних роках у різних журналах, але сьогодні вже становлять тільки бібліографічну рідкість. Серед цих останніх знаходяться фраґмент поеми „Сріберний дзвін" присвяченої пам'яті срібного дзвона з часів Ярослава Мудрого, який знайдено в селі Богоревиці на Закарпатті. Мадяри, тодішні володарі Закарпаття, забрали той дзвін і, замість поставити його в музеї, завели до Братислави і там розбили його, щоб затерти сліди київських впливів на Закарпатті. Так нищили наші вороги пам'ятки української культури колись, так нищать їх і сьогодні, щоб позбавити українських народ його культурної спадщини. З прикрістю доводиться ствердити, що цей том не охоплює всіх поезій Пачовського, навіть тих, що були десь друковані, як наприклад, немає поеми „Жертва народів", друкованої в ювілейному числі „Діла" (14-го січня 1928 р.)

Перший том закінчується поазбучним списком заголовків усіх поезій, які знаходяться у цьому томі, й переліком ілюстрацій.

Другий том „Зібраних творів" має і свою окрему назву „Золоті ворота" і нараховує 419 сторін. Крім основних інформацій про автора англійською мовою, які є дослівним передруком із першого тому, є тут ще стаття поета і критика Василя Барки п.н. „Лірик мислитель", яка обговорює мистецьку вартість творчости Пачовського та „думки й спогади про Василя Пачовського" його сучасника і приятеля з Молодої Музи Василя Бірчака п.н. „Лицар-мрійник". Бірчак, знаючи довгі роки Пачовського, твердив, що він ціле своє життя був вояком „за правду, за справедливість, за лицарську честь, за українську справу..." (стор. 24). Барка знову ж, обговорюючи поезію Пачовського, твердив, що Пачовський був визначний поет-лірик, якого „лірика була найближчою української попередницею феноменального Тичинного „клярнетизму". (стор. 14.) Ці дві статті доповнює глибока своїм змістом стаття самого Пачовського п.з. „Моя сповідь", в якій він виявив своє внутрішнє „Я", свою власну філософію як письменник й український патріот. Сам твір „Золоті ворота" — це містичний епос, який поділяється на дві частини: „Пекло України" 43 пісні (стор. 61 - 250) і „Чистилище України" (стор. 251 - 398), яка складається із 33-ох пісень. Основну частину попереджує авторове пояснення про „Ґенезу і дійові особи містичного епосу „Золоті ворота" а закінчує „пояснення автора маловживаних і чужомовних слів" (стор. 399 - 414).

Головними героями обох частин виступають позитивний Михайлик Шестикрилець та руїнник-революціонер Марко Проклятий. Він, доконавши зруйнування чужої влади в Україні, продовжує руйнувати свою власну. Відомий історик і політичний теоретик Вячеслав Липинський, познайомившись із змістом епосу „Пекло України" ще в 1924 році, писав, то є „сильна річ. По силі відчуття нашої трагедії, тобто нашого трагічного минулого, я нічого рівного не зустрічав у сучасним нашим краснім письменстві". (стор. 49) Цей містичний епос появився друком щойно в 1937 році, але не повністю, десять пісень польська цензура не пропустила й тому він мав тільки 33 пісні.

Друга частина епосу „Чистилище України" — це совєтський період, де представлений трагічний стан України, включно зі сценами голоду й людоїдства. Не зважаючи на те, Пачовський закінчує свій епос доволі оптимістично, кажучи:

(Закінчення на ст. 6-ій)

Володимира Демус

Задумався раз Будда під деревом святим, фіговим: Від доброго сподівайся добра, від злого — зла. Це правда прадідної Карми.

Не роби другому того, що не бажав би, щоб тобі робили, — казав колись Конфуцій в Китаї.

Та Заратустра у задумі, у глибокій мислив: Добро із злом завжди в двобої віковічнім.

Око за око, зуб за зуб, — стоїть в законах старозавітних.

Хто тобі каменем — ти йому хлібом, — навчав Учитель миру і любови.

(Із збірки поезій „Вічне тепер")

Роман С. Голіят

ЛИТОВЕЦЬ ПРО ЖИДІВ

II.

У 1795 році Литву забрала Москва. Тому, що жидам було заборонено поселюватися в етнічних границях Росії, то жидівське населення Литви збільшувалося. Вільнюс є наглядним цього прикладом. У 1797 році у другий рік російського режиму там було 7,000 жидів. 50 років пізніше, у 1847 році було 23,000, у 1897 році — 60,000, а в 1920 році понад 72,000. Вільнюс став відомим, як литовський Єрусалим. У 1897 році у Литві було 300,000 жидів, тобто 30 відсотків всього населення.

У 1918 році, після 123-річної російської окупації, Литва проголосила свою незалежність. У боротьбі за самостійність воювали самі литовці; поляки, німці і росіяни, були ворожо наставлені до змагань литовського народу. Жиди були зрізничковані. В новоствореному уряді Литви були жиди міністрами для жидівських справ. У 1918-1919 роках польські війська доконали кілька погромів на жидівському населенні на окупованих литовських теренах, як також і в Польщі.

У 1939 році в Литві було п'ять жидівських гімназій у Ковні, дві — в Паневиж і по одній у кожному більшому місті. 93 відсотки жидівської дітвори учащали до тих шкіл, де викладовою мовою була ідіш, або гебрейська. На високих учбових закладах жиди мали сильне ліве крило й їхні студенти між собою говорили по-російському. Це дратувало литовців, які вже в 1925 році організували рукопашні бійки з тими студентами.

Після договору Сталіна з Гітлером, 23-го серпня 1939 року СССР зайняв Литву. Жидівські жінки привітали окупаційну Червону армію у Ковні співом і квітами. Негайно, 90 відсотків жидів обсадили державні пости, включно з НКВД, де їх було 40 відсотків. У тому часі Менахим Бегін жив у Вільнюсі, де його арештували й переслухували енкаведист-жид. Почалися масові арешти, вивози на Сибір і присуди на кару смерти. Арештували католицьких священиків, але не рабинів.

Дня 22-го червня 1941 року німці заатакували СССР. Литовці підняли всенародне стотисячне повстання, Большевики перед своєю втечею по-бестіяльськи розправилися з усіма в'язнями. Відкрито могили помордованих, розстріляних у лісах, та концтаборах. Встановлено, що НКВД знищило понад 1,500 в'язнів і 34,000 вивезли на Сибір. Це саме ділялося у сусідніх балтійських державах.

Литовське підпілля звільнило Ковно 23-го червня і проголосило по радіо незалежність Литви. Німці зайняли Вільнюс й Ковно 24-го червня. Багато місця д-р Ралис присвятив німецькій окупації Литви. Він згадує про брутальність німців, які розстрілювали жидів, католицьких священиків, які стали на захист жидівського населення. Автор жаліє, що жидам бракує самокритики. Майже не пишеться про жидівську співпрацю з німцями в організації адміністрації ґетто і жидівської міліції, як також, замовчується жидівську співпрацю зі совєтами. Тільки у Вільнюсі 20 відсотків жидів служило в НКВД. Автор заперечує твердження деяких жидівських авторів, які домагаються збірної відповідальности Литви, бо, мовляв, 18,000 литовців допомагали німцям, тим більше, що всілякі писаки використовують німецькі й совєтські дані, які часто далекі від правди.

Жиди у своїх писаннях виправдують своїх братів, які були службовиками в ґетто і при поліції, допомагаючи нацистам лівідувати своїх братів. Ще легше для них виправдувати жидівських енкаведистів, які були виконавцями злочинів на нежидах, під час совєтської окупації у 1940-1941 роках. Ралис цитує одного жидівського автора, який у своїй публікації каже, що: „нацистські коляборанти й симпатики в більшості були серед східньоевропейських народів: українців, литовців, поляків, латвійців і словаків".

Автор перелічує деякі прізвища своїх земляків, яких Гольцман безпідставно обвинувачувала в співпраці з німцями, але вони дали їй відсіч.

Д-р Ралис багато місця присвятив подіям в Україні. Він описує, що жиди в Україні були вмілими посередниками між королем і його підлеглими, між землевласниками й його слугами. Вони збирали податки, продавали горілку, за винагороду відчиняли людям православні церкви й позичали гроші на великі відсотки. Повстання Хмельницького, було гнівом народу проти польського гноблення жителів України. Сказано, що в тому повстанні в 1648 році згинуло коло 241,000 жидів. (стор. 154). Так Україна, як і Литва були в тому часі аграрними державами. Щойно в 1861 році царський режим скасував у цих країнах панщину.

Д-р Ралис переконаний, що коли б жиди не співпрацювали з німецькою окупаційною адміністрацією, то напевно 50 відсотків жидів були б зберегли своє життя. Він згадує про всякі надужиття і підкупства, які практикували жиди, що були адміністраторами ґетто. На закінчення, автор каже, що „жиди пережили багато криз. Вони все знаходили вихід з важкого положення. Їх місія, як вибраного народу, правдоподібно ще не закінчена".

Ця праця має великий джерельний матеріял, з якого будуть користати майбутні дослідники злочинів червоного і брунатного тоталітаризмів.

РАВЕННА

Омелян Пріцак

РАВЕНСЬКИЙ КОНҐРЕС ТИСЯЧОЛІТТЯ РУСИ—УКРАЇНИ

(Ретроспективні думки)

Коли п'ять років тому, восени 1983 року, я вперше запропонував „Гарвардський проєкт", там передбачалось — як одна із чотирьох частин проєкту — Міжнародна конференція з нагоди тисячоліття Хрищення Руси-України.

Як відомо, протягом наступного року українська громада та її чолове керівництво СКВУ схвалили підтримати Гарвардський Проєкт, тому треба було відразу взятися за реалізацію міжнародної конференції.

Це не була проста справа, бо для влаштування міжнародної конференції на українську тему українцями — не було прецеденту. А тут треба було мати на увазі, що це не яканебудь міжнародна конференція — тут ішлося про конференцію в честь Тисячоліття. Отже усі кроки треба було робити із перспективи українського Тисячоліття.

Перше питання, яке треба вирішити, — це було місце конференції, тобто де її відбути. Київ був поза нашими можливостями. Але Рим і Константинополь (Стамбул) теж відпадали, бо кожна з тих двох християнських столиць була конфесійно маркована, і рішення в якунебудь сторону спричинили б непотрібне порушення серед вірних відповідних українських обрядів.

Була думка, висловлена архиєпископом Яковосом (одним із керівників Грецько-візантійської церкви, митрополита Ню Йорку), який особисто дуже цікавився нашим тисячоліттям, щоб відбути конференцію у Вашнінгтоні. Хоч це була принадна можливість, але її прийшлося відкинути як не підходячу до історичної суті нашого Тисячоліття. Нарешті професор Ріккардо Піккійо, провідний італійський славіст із Неаполю (співробітник і приятель УНІГУ) і я, незалежно один від одного, прийшли до думки, що найкращим місцем (поза Києвом) було б Равенна. Наші міркування були такі. Равенна — північно італійське місто, мало свою дуже цікаву світову історію. Певний час (V століття) — це була столиця західньо-римської держави, пізніше — столиця остроготів, а опісля — центр візантійського екзархату Італії. Там збереглося більше пам'яток візантійського мистецтва і культури, ніж у Константинополі. Вистачить тут назвати збудовану намісником цісаря Юстиніяна I (527-565) церкву Сан Вітале (одну з найгарніших церков колинебудь будованих), повну унікальних мозаїк, в першу чергу із прекрасними мозаїковими портретами Юстиніяна I та його жінки Теодори. Поза тим Равенна була ще тим приваблива, що в її сусідстві лежить найстарший університет світу — Больонія, в якому, між іншим, колись був професором і ректором Юрій Дрогобич (в роках 1481-1482).

Рішившись на Равенну, треба було включити до нашого пляну італійських колеґ з Больонії. Це зроблено влітку 1985 року. Я був тоді в Італії на одній з міжнародних конференцій, — і професор Піккійо запросив до Риму кількох визначних італійських славістів, істориків та візантиністів на зустріч. Тоді було вирішено, що один з італійських колеґ, проф. Антонійо Каріле, візантиніст з Больонії, буде головою італійського комітету нашої Тисячолітньої конференції для полагодження усіх практичних проблем равенської конференції. Перше засідання італійського комітету, на яке проф. Каріле запросив, крім мене, ще посадника міста Равенни, голов міських відділів культури та туристики у Равенні, архиєпископа Равенни, а теж завідуючого відділом культури в Римі професора Людовіко Ґотто, відбулося восени того ж 1985 року. Усі кошти подорожів та готелів перебрала на себе управа міста Равенни. Італійські урядові чинники, до яких теж долучилися академічні кола Больонії та інших італійських університетів, зваживши вагомість нашого Тисячоліття, радо погодилася не тільки на патронат конференції, але також на покриття половини її коштів.

Створення престижевого італійського місцевого комітету для вшанування нашого тисячоліття, до якого увійшов також провідний італійський історик доби середньовіччя проф. Овідіо Капітані із Больонії (він же директор міжнародновідомого середньовічного центру у Сполєто), а також ділова кооперація управи міста Равенни — запевнили у великій мірі успіх нашої конференції. Відбулося три спільні засідання італійського комітету із дикректором УНІГУ в Равенні (кошти були оплачені містом Равенною та університетом Больонії), де були обговорені і з'ясовані усі великі та дрібні технічні проблеми, включно з устаненням меню для активних учасників (місто Больонія — це столиця італійських гурманів) та зарезервування найкращих готелів міста для учасників конференції. Крім того, майже кожного місяця (а опісля кожного тижня) відбувалися телефонічні розмови у справах, пов'язаних з конференцією, поміж Равенною, Больонією, Гарвардом, Римом та Неаполем.

Ціла низка італійських наукових організацій та інституцій включилася до списку патронів нашої конференції. Крім названого вище Центру для середньвіччя у Сполєто, — були тут Асоціяція Італійських Славістів та Міжнародний Комітет Слав'яно-Романських Студій.

Було добрим знаком, що наша конференція Тисячоліття набере дійсно міжнародного характеру.

Друга справа — неменш важна, — було усталити тематику конференції та створити список її активних учасників. До того завдання конференції українських наукових інституцій у Римі й Мюнхені покликали комітет трьох: Омелян Пріцак (голова), Ігор Шевченко (заступник), обидва із Гарварду, та Мирослав Лабунька (секретар), Ля Саль університет. Було вирішено (теж у порозумінні з італійським комітетом), що конференція буде концентруватися на періоді християнізації та створення бази християнської культури Руси-України (988-1240), з тим, щоб мати одну сесію посвячену проблемі спадкоємства Києва. Щоб конференція стала дійсно міжнародною, треба було подбати, щоб у першу чергу корифеї світової науки у відповідних ділянках, без огляду на їх походження, не-українці та українці, взяли активну участь. На щастя, як УНІГУ, так і Італійський Комітет мали настільки авторитету в науковому світі, що усі запрошені (крім кількох, яким хвороба не дозваляла) погодились зв'язати своє ім'я з нашим Тисячоліттям. Тут тільки кілька прикладів: князь Дмитро Оболенський (візантист з Оксфорду, прямий нащадок св. Володимира), Олександер Ґейштор (історик середньовіччя з Варшави, президент Польської Академії наук), Дьорді Дьорффі (історик середньовіччя, Мадярська Академія наук), Олександер Каждан (візантиніст, раніше Академія наук СССР, тепер Дамбартон Овкс, Вашінґтон). Моше Альтбавер (славіст, Єрусалим), Людольф Млюллер (славіст, ітсорик церкви, Тюбінген), Владімір Вавжінєк (візантиніст, Чеська Академія наук, Прага), Владімір Водов (історик, Париж), Еміль Тахіаос (славіст, Тесальоніка), Юрій Шевельов (україніст, Колюмбійський університет), Олекса Горбач україніст, Франкфуртський університет), Ігор Шевченко (візантиніст, Гарвард), інші.

Наші прелеґенти та колеґи виявили велике зацікавлення, допомагаючи нам своїми порадами. Робили дуже вдалі суґестії відносно дальших можливостей у відношенні до осіб і тем. В такий спосіб число доповідачів і заголовків доповідей зросло приблизно до 60-ти.

Понад 40 найважливіших університетів Заходу і Сходу були репрезентовані: від Парижу, Больонії й Оксфорду — до Ґотенбурґу (Швеція), Софії та Єрусалиму. Стало ясно, що ми підготовили не конференцію, а міжнародний конґрес. Коли восені 1987 року вийшла перша провізорична програма, яка стала свого роду „Who is who" у середньовічних та українських студіях, там вже було подано, що у Равенні відбувається „Міжнародний Конґрес присвячений Тисячоліттю Християнства Руси-України".

Дуже делікатна була справа участи підсовєтських учених. Т. зв. „перебудова" — тоді, коли ми готували конґрес, — тільки починалася і не було ясности, чи наші старання у тім напрямку будуть мати успіх. На базі особистих контактів директора УНІГУ було врешті вирішено запросити двох учених з України, одного з Києва і одного зі Львова. І дійсно, ведучий археолог Києва, професор Петро Толочко (Українська Академія наук, Київ), не тільки прийняв запрошення, але міг прибути на конґрес. Повернувшись домів, він поділився своїми враженями із читачами провідної української газети „Літературна України" (9-го червня 1988 р.). Уривки з його інтерв'ю подаються тут у нашому спеціяльному числі.

Думаю, що участь ученого з Києва на нашому міжнародному конгресі — має також символічне значення.

Равенський міжнародний конгрес, відзначуючи Тисячоліття нашої нації, увів іновацію, гідну тієї події. УНІГУ проголосило 60 стипендій для молодих науковців, докторантів, аспірантів, заавансованих студентів. Оголошення було розіслане до всіх важніших університетів світу. Зголосилося біля 150 кандидатів. Наділені стипендіями мали нагоду взяти участь у Конґресі. Багато з них уперше побачило, як така міжнародна наукова подія реалізується. В той спосіб багато з них, — про це вони й писали у своїх листах подяки, — будуть зв'язувати свій вступ до наукової праці із українським тисячоліттям. А це значить, що нова ґенерація світових учених буде знати та шанувати українську науку.

Равенський Конгрес Тисячоліття Руси-України працював у приміщеннях Театро Разі (віа ді Рома, но. 39) сім днів (18 — 24 квітня 1988 р.) у 12-ти сесіях. Офіційними були мови: англійська, французька, німецька, італійська та українська. На доповідь призначалося 30 хвилин; других 30 хвилин давалося для дискусії.

Як президнет Конгресу, я відкрив його українською мовою, після чого слідувало привітання від міста Равенни, потім від митрополита Максима Германюка та сеньйора зґромаджених учених проф. Моше Альтбауера українською та гебрейською мовами.

Почато Конгрес доповідю проф. Ігоря Шевченка про візантійські місії і сесіями про місійну фазу християнства новостворених народів)порівняльні аспекти; вибрано такі країни: Вірменія, Скандинавія, Мадярщина, Польща) та про християнство на Русі до 988 року. Три сесії були присвячені дуже складним питанням про те, якими шляхами і в якій мірі староболгарська літературна спадщина (церковно-слов'янська) перейшла на Україну; одна сесія — Русько-Візантійським взаєминам; спеціяльні сесії досліджували специфічні проблеми: організація церкви, ідеологічні аспекти, юридичні аспекти і справа київського наслідства.

Четвертий, середній, день Конґресу мав спеціяльну програму: денний час був присвячений огляданням пам'ятників Равенни під фаховим керівництвом, а вечірня сесія була свято-Володимирська, на якій проф. Володимир Водов (Париж) доповідав про причини, чому Володимир Великий не був канонізований у домонгольський період (до 1240 року).

Після останньої сесії, що закінчилася ключовою доповіддю проф. О. Ґейштора (Варшава)(: „Давня слов'янська релігія та християнізація", забирали голос представники із світових доповідачів (проф. Д. Оболєнський), із італійских учених (проф. Р. Піккійо) та із представників стипендистів. У дуже плястичних словах проф. Оболєнський висловив признання Конґресові, називаючи його найбільш науково вдалим та найбільш організаційно успішним конгресом нашого століття.

Як продовження Равенського конґресу, учасники відбули дводенну (25 — 26 квітня) наукову прогулянку (під фаховим керівництвом) до Аквілєї та Ґрадо, столиці західнього патріярхату часів Карла Великого (помер 814 року), звідки почалися перші християнські місії до слов'ян.

Успіх конгресу — це вже доконаний факт. Тепер з перспективи двох місяців можна подати головні причини того знаменного успіху. В основному я бачу такі причини:

Поперше, керівники конґресу мали ясну програму з ясним поділом праці, фінансової, організаційної і наукової.

Усіма фінансовими справами керував громадський Комітет для зреалізування Гарвардського Проєкту Тисячоліття під головуванням відданого громадянина д-ра Степана Вороха та його співробітників. Фонди на Конґрес започаткував Блаженніший Йосиф Сліпий своєю княжою пожертвою 30,000 долярів зараз після повідомлення про те, що плянується Міжнародна Тисячолітня Конференція. Оце ясне зрозуміння бази такої наукової події князя нашої церкви було одним із ключевих факторів успіху.

Технічними справами займався Італійський місцевий комітет під умілим керуванням проф. Антонійо Каріле, прекрасного адміністратора, що знав, як успішно стукати до дверей бюрократів усіх рангів. Він тепер — в признанні його заслуг, обраний деканом філософічного факультету свого університету (Больонія). Це було велике щастя, що, завдяки впливам проф. Каріле, управа міста Равенни всеціло включилася до реалізації Конґресу, без чого було б трудно для УНІГУ органі зувати у чужій країні конґрес (у віддалені 6,000 миль!)

Науковими аспектами, дуже основними для успіху наукового конґресу, керувала дирекція УНІГУ та комітет трьох, при творчій співпраці з провідними науковцями світу. Тому, що наукові організатори мали на увазі лише добро науки, а не якісь особисті чи „патріотичні" амбіції, було відносно легко знайти спільний знаменник. Президент Конґресу мусів слідкувати, щоб не допустити до ніяких виступів, що звели б наукові дискусії до рівня просвітянських зборів.

Перший міжнародний науковий конгрес, зорганізований УНІГУ на українську тематику, пройшов своє бойове хрищення з великим успіхом. На мапі світової науки український конгрес став фактом. Ми дістали світове визнання.

Тепер можна йти далі з певністю, що успіх можливий, якщо підходимо фахово до організації міжнародного конгресу. А скільки проблем ще чекає свого вирішення, хоча б справа термінології наших національних назв. Чому не взятися за підготовку слідуючого міжнародного конґресу присвяченого справам термінології?

Степан Ворох

Спостереження про Конгрес

Про те, що від 18-го до 24-го квітня 1988 року у старинному й історично славному місті Равенні в північно-східній Італії відбувся Міжнародний Науковий Конґрес для відзначення 1000-ліття Християнства в Україні, вже появилися доволі докладні звідомлення. Історики, спеціялісти тієї частини історії України, що відноситься до її початків, тобто до Київської Руси, ще напевно в майбутньому висловлюватимуть свої наукові погляди про значення цього Конгресу для української науки та про її замітно сильний виступ на міжнародному форумі цього Равенського Конґресу.

Як звичайний учасник-гість, а не доповідач — науковець, я у цій короткій нотатці, бажав би поділитись з українською громадою кількома спостереженнями, враженнями та думками про цей Міжнародний Конгрес, зорганізування якого так дуже бажав і прикладав йому спеціяльну увагу перший з українців, жертвуючи для реалізації Конгресу 30,000 долярів світлої пам'яти Патріярх і Кардинал Йосиф ще 1982 року.

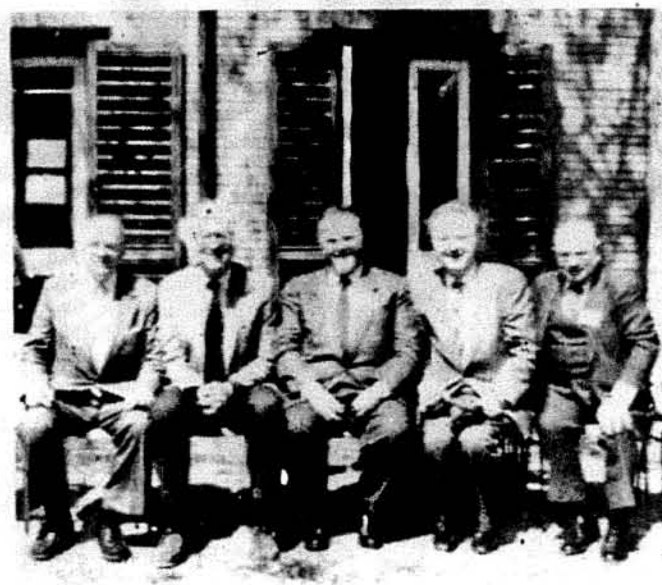
На цій сторінці поміщено знімку, яка ілюструє передачу чека на суму 30,000 дол. від Блаженнішого Патріярха Йосифа отцем Архимандритом Гузарем на руки проф. Мирослава Лабуньки члена Комітету для зорганізування Міжнародного Конгресу. Цей чек став конкретним початком фінансової бази для цієї цілі.

Директор УНІГУ проф. Омелян Пріцак при допомозі свого заступника проф. Ігоря Шевченка і секретаря Комітету проф. Мирослава Лабуньки вложили, видно було багато зусиль, щоб цей Міжнародний Конгрес був під кожним оглядом взірцевим. Велика заслуга у цьому припадає теж проф. Антонію Карліє, голові італійського комітету, який з ентузіязмом і дуже дружньо співпрацював з проф. Пріцаком і Гарвардським Комітетом при УНІГУ.

Велика теж заслуга у відбутті цього знаменного Конгресу припадає свідомій творчій українській громаді, яка, вповні зрозумівши і глибоко відчувши потребу виступу на міжнародному Науковому форумі, охоче і вчасно поспішила з пожертвами, створивши фінансову базу для переведення Конгресу, і цим уможливила, чи не перший раз в історії української науки, повний успіх у відміченні Великого Ювілею — Хрищення України.

УНІГУ, як частина славного Гарвардського Університету, зумів зорганізувати 60 (шістдесят) найвизначніших вчених з ділянки початків історії Українського Народу — Київської Руси, які на протязі цілого тижня, по вісім, або десять годин денно доповідали і дискутували на теми 1000-ліття Хрищення Руси-України і введення Християнства, як державної религії в країну святим Володимиром Великим.

Конгрес відбувався у Концертовій залі славного Театру Разі. Високо над сценою виднів великий плякат з написом англійською мовою: An International Congress Commemorating The Millennium of Christianity in Rus'Ukraine очевидно, цей напис був замітний для кожного учасника, як для науковців різного національного походження з багатьох університетів в світі, так і для молодих науковців-стипендіятів з різних країн і гостей слухачів.

Організатори Конгресу у Равенні: зліва: Президент Конгресу проф. Омелян Процак, Віце-президент Конгресу проф. Ігор Шевченко; президент Італійського Комітету проф. Антоніо Каріле, голова Комітету Гарвардського проєкту: д-р Степан Ворох; секретар Конгресу проф. Мирослав Лабунька.

Отець Любомир Гузар, Архимандрит Студіону і член Крилосу Блаженнішого Йосифа, тепер генеральний вікарій Львівської Архиєпархії передає чек на 30.000 долярів до рук проф. Мирослава Лабуньки на Міжнародний Науковий Конгрес у 1000-річчя Християнства Руси-України.

Зліва: доповідає проф. М. Лабунька, проф. Я. Пеленський, Чехо-Словаччина, проф. Авенарюс, Братислава, проф. Р. Капальдо, Рим, Італія, проф. І. Шевченко, проф. Г. Ю. Грабович, проф. О. Пріцак.

З першого моменту вступання на залю кожний завважав і відчував, що це Конгрес Християнства Руси-України, що його зорганізував Український Науковий Інститут Гарвардського Університету, якого емблема виднiла виразно по лівій стороні напису.

Відкриття Конгресу, переведене його президентом професором Омеляном Пріцаком українською мовою, вже на самому початку вказувало на заманіфестування дійсности, що **Українська Наука є складовою частиною Інернаціональної Науки**, і є господарем цього Конгресу.

Підхід до організування цього Конгресу з підбором найбільш відомих в інтернаціональних наукових колах імен учених, з їхніми науковими доповідями про початки Української держави — про Київську Русь, міг би послужити добрим прикладом до наслідування у підготовлюванні слідуючих міжнародних конгресів для розпрацювання наукової документації нашого дальшого Національного розвитку всіх галузів науки, включно з Конгресами Політичних Наук, в яких українська вітка Політичних Наук зайняла у належне місце.

Конгрес у Равенні став взірцем для грядучих міжнародних наукових конгресів. Українська громада розумітиме конечність продовжувати їх і даватиме для цього потрібні фонди.

Перед закінченням Конгресу від імени збору науковців-доповідачів виступив Князь Дмитро Обленський і професор Оксфордського університету, гратулюючи організаторам за взірцевий під кожним аспектом Конгрес і виявив захоплення присутністю крім гостей великого числа молодих науковців та назвав цей Конгрес найкращим у його науковому житті.

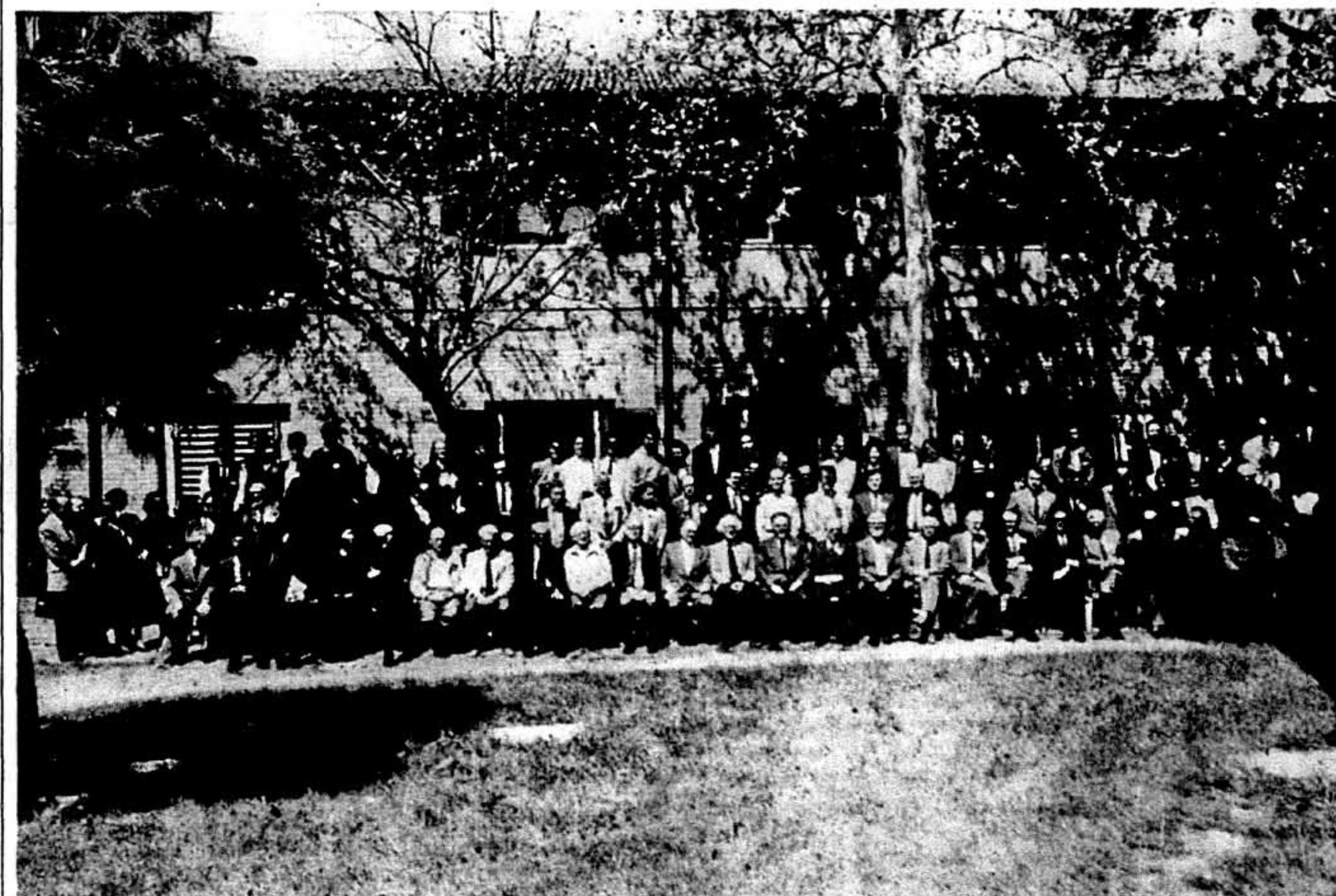
Після нього виступив професор Петро Толочко з Києва, член Української Академії Наук, який безсумніву зворушив кожну українську людину на залі Конґресу своєю заявою, в якій він дослівно сказав: „Я ґордий, що я українець, і я понесу зі собою у Київ добру вістку про цей прекрасний Конгрес у Равенні, який займався відзначенням Тисячоліття Християнства Київської Руси та в якому я теж мав честь бути доповідачем". До речі, професор Толочко доповідав українською мовою, а молодий науковець д-р Борис Ґудзяк перекладав його кожний виступ по-англійськи.

Після вислову подяки всім учасникам: доповідачам, проф. А. Карліє та його італійському Комітетові, місту Равенні, молодим науковцямі гостям, що її склав заступник Президента проф. Ігор Шевченко, президент Конгресу проф. Омлеян Пріцак закрив Конгрес українською мовою, що знову ще раз підкреслило український характер відзначування 1000-річчя Хрищення Руси-України великим Колом Міжнародних науковців.

Цілість Конґресу, доповіді і дискусії, взято на відеозаписувачі, разом 80 годин, з чого будуть створені документальні відеокасети для показу по громадах, та які залишаться документом наукового відзначення Першого Тисячоріччя нашого Християнства.

Подібні конгреси, як у Равенні, повинні бути в проспекті українського наукового світу і української громади на майбутнє.

Ми бо — вільні українці — мусимо творити те, чого не може творити поневолена Україна.

Учасники Міжнародного конгресу для відзначення Тисячоліття Християнства Руси-України

Іван Кедрин

НАУКА І 1000-ЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА УКРАЇНИ

Найперша місія науки — ствердження правди. За енциклопедичною дефініцією — наука це знання, оперте на дослідах, які стверджують правдиві факти. Фантазія допускальна (і необхідна) в літературі і образотворчому мистецтві. У науці не вільно керуватися фантазією, тільки основуватися на фактах, стверджених дослідами, які доводять до проголошування тез або гіпотез. Фактів фальшувати не вільно. Але вся „Большая Энциклопедия", видана в СССР, і вся „Українська Радянська Енциклопедія (УРЕ) повна фальшів, перекручення і простої брехні. І коли мова про заведення християнства в Русі-Україні, то Московщина вкрала і присвоїла собі весь княжий період історії України. В урочистій Богослужбі, яку відправляв у соборі святого Володимира у Києві московський патріярх Пімен, не говорилося про „Росію", тільки про „Київську Русь". Але Богослужбу відправлювано московською мовою, співав московський хор і вся совєтська преса писала про Володимира Великого, як про „русского", тобто російського, князя, з двома „с", і про княгиню Ольгу, як „русску" княгиню, тобто росіянку.

Наукова конференція в Равенні мала на цілі саме й ствердити правду, — де почалося християнство, звідкіля воно прийшло в Київську Русь, хто його завів? Античний Діоген (V-IV сторіччя перед Христом) шукав з ліхтарем в руці у білий день чесного чоловіка, який сказав би йому правду. Сьогодні, у далеко понад дві тисячі років після епохи Діогена, є вже інші методи вишукування правди. Равенський науковий з'їзд складався із різнонаціональних учених. Професор Омелян Пріцак промовчує, що такого з'їзду, такої могутньої конференції різнонаціональних наукових капацитетів не можна би було зорганізувати, не можна би всіх тих корифеїв науки притягнути, як би не фірма Гарвардського університету. Професор Омелян Пріцак — директор Українського Наукового Інституту при Гарвардському університеті. Чи не треба бути вдячним організаторові Равенської конференції і його помічникам у цьому ділі, що вони на тій конференції протиставились фальшам російської, ще царської історичної школи, успадкованої большевицькими офіційними фальшивниками фактів?! Київська Русь Володимира Великого не була Росією, а була Україною, і так стверджує правдива непофальшована історична правда.

Зліва проф. Дмитрій Оболенський, обернений до заду на чолі стола. Кореспонденти газети: проф. І. Шевченко, проф. Аксіна Дюрова, проф. М. Лабунька, проф. О. Пріцак, проф. А. Карліє, частинно закритий, проф. Р. Піккіо, проф. Ю. Грабович, проф. Тадей Гейштор.

Хор міста Равенни дав концерт в честь Конгресу 1000-річчя Християнства Руси-України. Злівої сторони заповідачка програми: по правій стороні Диригент: Бруно Задні маєстро.

Вид на залю слухачів учасників Конгресу.

ЛУ 1988 №23 7

ЗА «КРУГЛИМ СТОЛОМ» «ЛІТЕРАТУРНОЇ УКРАЇНИ» — УЧАСНИКИ МІЖНАРОДНИХ НАУКОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ З НАГОДИ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСІ ПЕТРО ТОЛОЧКО І ДМИТРО СТЕПОВИК

КРІЗЬ ВІКИ

Тисячоліття хрещення Русі... Свято пам'яті наших витоків, наших першоджерел. За ініціятивою ЮНЕСКО його відзначає цього року громадськість усієї планети. Відзначає як велику подію світової історії, як етап у розвитку всієї земної цивілізації, а надто — культури, літератури, мистецтва. В нашій країні й за рубежем відбулася низка наукових конференцій з нагоди тисячоліття — зокрема наукові конференції, присвячені тисячоліттю хрещення Русі у Києві й Москві, подібні конференції у Равенні і Римі. Розпочалися вже й святочні урочистості у Москві, в яких беруть участь і віруючі християни, і вся громадськість. За кілька днів подібні урочистості почнуться і в Києві.

Без поваги до минулого не може бути світлої дороги в майбутнє. У ході відкритого обміну думками, що відбувається в умовах гласності, виникають нові надії, серед яких і сподівання на нові взаємозв'язки й стосунки суспільства і релігії. Діалог з цих проблем з науковцями світу ведуть і українські вчені. Так, у квітні в місті Равенні в Італії відбувся Міжнародний науковий конгрес на відзначення тисячоліття хрещення Русі, організований Гарвардським університетом і міською радою Равенни. Серед його учасників і доповідачів був директор Інституту археології Академії наук УРСР Петро Толочко.

У травні інститут середньовічної історії та Польський інститут християнської культури провели в Римі Міжнародну конференцію „Походження й розвиток слов'яно-візантійського християнства: хрещення 988 року крізь віки". Одним з доповідачів на конференції виступив старший науковий співробітник Інституту мистецтва, фольклору та етнографії імени М.Т. Рильського Академії наук УРСР Дмитро Степовик.

На запрошення „Літературної України" вчені поділилися своїми враженнями від цих зустрічей.

Кореспондент: — Найперше виникає запитання, чому саме Равенна стала місцем роботи конґресу, присвяченого тисячоліттю хрещення Русі, яку проводив Гарвардський університет?

П. Толочко: — Не скажу, що це єдино правильне рішення, але цілком закономірне. Равенна — місто на північному сході Італії, що стало колись одним з найбільших осередків візантійської культури. Тут збереглися численні пам'ятки раньохристиянської та візантійської архітектури, прикрашені мозаїками, що на диво добре збереглися. Місце, де зустрічалися й поєднувалися культури Заходу і Сходу. Якщо говорити відверто, звичайно, було б краще, аби подібний конґрес, що зібрав учених усього світу, відбувся в Києві, центрі християнства на Русі, колисці трьох братніх народів і культур. Але напевне, свого часу ми не виявили належної ініціативи, от і довелося збиратися всім у Равенні.

Кор.: — Петре Петровичу, хотілося б, щоб ви докладніше розповіли про теми доповідей, які були представлені на міжнародному конґресі в Равенні, про його учасників.

П. Толочко: — Конґрес був названий „Тисячоліття хрещення Русі—України". Це вимагає певного коментаря. Справа в тому, що Київська Русь не тотожна Україні — це відомо, з неї вийшло три народи — український, російський і білоруський.

На конґресі у Римі розглядалися питання релігійного, політичного, культурного життя східнослов'янського суспільства X—XIII століть. Основне місце посідала проблема християнізації в широкому контексті історичного розвитку давньоруської держави.

Працював конґрес сім днів. Було заслухано понад 60 доповідей. Науковий рівень їх, отже, і усього конґресу, був досить високий. Зібрались провідні вчені — візантиністи і русисти — з багатьох країн світу. Заслухані доповіді свідчать про те, що за рубежем проблеми історії і культури Київської Русі викликають великий інтерес, розробляються на основі глибокого аналізу джерел із врахуванням досягнень радянської історіографії.

Особливо змістовні доповіді, на мій погляд, виголосив директор українських студій Гарвардського університету професор Омелян Пріцак, професор цього ж університету Ігор Шевченко (обидва ЗША), професори Людольф Мюллер (ФНР). Анджей Поппе (ПНР), Володимир Водов (Франція), Олександр Авенаріус (ЧССР), Дмитро Оболенський (Англія) та інші.

Більшість учених розглядали проблему зміни релігії на Русі не крізь призму специфічно теологічних концепцій, не як дивне прозріння давньоруського народу і його князя Володимира Святославовича, послане „зверху", а як закономірне явище в розвитку ідеології і світогляду східніх слов'ян.

Моя доповідь називалася „Вибір віри Володимиром Святославовичем: вимисел чи реальність?" Спроби багатьох істориків, і навіть в наш час, оголосити літописну розповідь про вибір віри князем Володимиром звичайною вигадкою, легендою — непереконливі. Русь одною з останніх серед сусідніх країн переходила до монотеїстичної віри, і було б дивно, коли б її не цікавив їхній досвід. Пам'ятаєте, як рельєфно й образно це викладено в „Повісті временних літ"? „В літо 987 скликав Володимир бояр своїх і старців і старійшин городських і сказав їм: „Ось приходили до мене"... Далі йде розповідь про віру „болгар з Волги", про німців, які хвалили свій закон, про євреїв, про греків, які прийшли після всіх... „Мудро вони говорили, чудно їх слухати. Якщо хто, кажуть греки, перейде в їхню віру, то коли помре, знову воскресне, якщо ж буде в іншій вірі, то на тому світі горіти йому в огні"... І вирішив князь послати мужів своїх у різні землі, хай вони подивляються, хай розпитають. Найбільше сподобалася всім служба в грецькій землі. І співи, і хори церковні, і краса навколишня вразили київських мужів. Ми в подиві стояли і не знали, де ми — на небі чи на землі..." „не можемо забути ми краси тої". Візантійські храми — собори полонили посланців з Володимира справжньою красою. А ще було в тій вірі закладено постулати добра, любові до ближнього, прагнення з усіма жити в мирі.

Кор.: — Хотілося б, аби додали ви дещо і про особистість князя Володимира Святославовича, якого ще за життя назвали великим князем Київським.

П. Толочко: — І з „Повісті временних літ", і з інших джерел знаємо про нього, що був він людиною мужньою, сміливою і наполегливою, що головною його метою було об'єднання роз'єднаних слов'янських земель і релігія мала послуговувати йому в цьому. Потрібна була віра, яка об'єднувала, цементувала їх.

І найперше мабуть, великий Київський князь Володимир був людиною надзвичайної волі. За кілька років перед тим він провів своєрідну реформу язичництва (поганства), поставив на Старокиївській горі язичеське капище з ідолами шести богів. Але, зрозумівши, що несе в собі нова християнська віра , відмовився від поганства і з такою ж рішучістю, як колись ідолопоклонство, став упроваджувати нову релігію.

Літописець відзначить: „І пішли люди з гомоном до Дніпра, радіючи й кажучи „якби не було це добрим, то не прийняли б того князі й бояри"... І звелів Володимир будувати церкви і ставити їх на тих місцях, де колись стояли дерев'яні кумири".

Кор.: — Далі в літописі заначено — дозвольте процитувати це місце у перекладі Віктора Близнеця: „І в інших городах почали ставити церкви і приводити людей на хрещення — з усіх містечок і сіл. Посилав князь збирати у кращих людей дітей і віддавати їх у книжку науку. Матері ж тих дітей плакали за ними, як за мертвими. Тим самим збулось на Русі пророцтво": „Древнє й ветхе минуло. Тепер настає все нове"...

І справді, поступ, як ми кажемо нині, прогрес був разючим — ще наприкінці X століття мальовничі пагорби, вкриті лісами, і невеличке місто Володимира, а вже за одне-два покоління, за легендарних його синів і онуків, — велике місто, столиця держави, що в ньому, як запише німецький хроніст X — початку XI століття Тітмар Мерзебурзький, „є понад 400 церков і 8 торжищ, а народу незліченна сила".

П. Толочко: — Тут, може, щось і перебільшено. Але за три з половиною десятиріччя правління князя Володимира Київська земля справді прикрасилася і повністю змінила свій вигляд, стала форпостом християнської цивілізації. А найголовніше — гуманістичні цінності християнства (погодьтеся, православна релігія, особливо спрямована на добро, на любов до усього навколо) здобули державне визнання. Чи не найважливішою ознакою нової культури стала перевага над усім духовних цінностей. Візантія не дуже вірила у те, що Володимирові вдасться так багато зробити, і дещо побоювалася християнізації Київської Русі. Їй простіше було дивитися на свого найближчого сусіда як на язичницьку, варварську країну. І на конґресі у Равенні приглушеним лишився той факт, що Київська Русь прийняла саме східне християнство з Константинополя. Звичайно, офіційного розколу християнства на православне і католицьке у час хрещення Русі ще не було (це станеться в 1054 році), але певні тенденції цього розмежування вже спостерігалися досить виразно.

Кор.: Тематика обох форумів, безперечно, була цікава й вагома. Що в християнстві східних слов'ян більше приваблює представників західних ґуманітарних наук — сам факт хрещення, здійснений урядом великого князя Київського Володимира, чи його довгострокові наслідки? Адже у назві Римської конференції є такі слова: „Хрещення 988 року крізь віки..."

Д. Степовик: — На римській конференції переважала тематика, пов'язана з наслідками хрещення. Чільна увагу приділялася зв'язкам слов'ян з Візантією та країнами Західньої Європи. Усі доповіді науковців Радянського Союзу (істориків Олександра Назаренка і Ярослава Щапова, літературознавця Геляна Прохорова, мистецтвознавця Олексія Комеча і моя) були, зокрема, присвячені різним аспектам зв'язків східних слов'ян зі своїми сусідами.

Кор.: — Враховуючи християнознавчий характер розмов, та ще й у такій католицькій країні, як Італія, мабуть, були деякі спроби повернути конґрес і конференцію до суто теологічних проблем... Якою була загальна атмосфера?

Д. Степовик: — Важко говорити про „загальну атмосферу". Кожна сесія Римської конференції (їх було п'ять), кожен „круглий стіл" (їх було два) мали свій мікроклімат. Між самим західними ученими виникали часом суперечки, наприклад, про особу Володимира Святославовича (за цікавою доповіддю професора Варшавського університету Анджея Поппе „Володимир як християнин". Доволі напруженою була розмова за

(Закінчення на ст. 6-ій)

COMUNE DI RAVENNA
Assessorato alla Cultura

AN INTERNATIONAL CONGRESS COMMEMORATING THE MILLENNIUM OF CHRISTIANITY IN RUS' UKRAINE

CONGRESSO INTERNAZIONALE PER IL MILLENNIO DELLA CRISTIANIZZAZIONE DELLA RUS' UCRAINA

Ravenna 18-24 Aprile 1988
Teatro Rasi

Speakers Relatori

Офіційна афіша конгресу з прізвищами його учасників-науковців.

ПРОГРАМА

Другого радянсько-американського симпозіуму

«ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА І СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ»

Київ — Львів

4—15 червня 1988 р.

Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР запрошує Вас взяти участь у роботі Другого радянсько-американського симпозіуму «Давня українська література і становлення нової української літератури», який відбудеться 6—10 червня 1988 р. в залі інституту (Київ-1, вул. Кірова, 4, 3-й поверх).

Регламент: доповідь — 20 хв.
повідомлення — 10 хв.
Виступ — 5 хв.

Довідки по тел.: 229-10-84
229-17-19

ОРГКОМІТЕТ

ПРОГРАМА

6 червня, 10-00—13-00

ВІДКРИТТЯ СИМПОЗІУМУ — академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства АН УРСР, академік АН УРСР В. М. РУСАНІВСЬКИЙ.

ВСТУПНЕ СЛОВО — директор Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР, академік АН УРСР І. О. ДЗЕВЕРІН.

ОМЕЛЯН ПРІЦАК, проф. (Гарвардський університет, США). Параметри літературної думки початку XIX ст.

О. В. МИШАНИЧ, доктор філолог. наук (Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР).— Прийняття християнства на Русі і розвиток давньої української літератури.

В. І. КРЕКОТЕНЬ, кандидат філолог. наук (Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР).— Відображення християнізації Русі в давній українській поезії.

ВИСТУПИ: Дмитро Павличко, Іван Драч, М. Є. Сиваченко, чл.-кор. АН УРСР, П. Н. Хропко, доктор філолог. наук, проф.

Перерва

Продовження роботи симпозіуму

15-00—18-00

ДЖОН ФІЗЕР, проф. (Ратгерський університет, США).— Одночасове творення і деструкція естетичних норм «Енеїди» І. Котляревського.

М. Т. ЯЦЕНКО, доктор філолог. наук (Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР).— Проблема тематико-стильової диференціації в українському романтизмі.

ВИСТУПИ О. І. Гончар, кандидат філолог. наук, Т. І. Комаринець, доктор філолог. наук, проф., П. М. Федченко, доктор філолог. наук, проф.

7 червня, 10-00—13-00

Продовження роботи симпозіуму

ДЖОРДЖ ГРАБОВИЧ, проф. (Гарвардський університет, США) — Функції жанру і стилю у формуванні нової української літератури.

Я. Д. ІСАЄВИЧ, доктор історичних наук (Ін-т суспільних наук АН УРСР) — Освіта на Україні у другій половині XVIII ст.

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ім. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

ЕДВАРД Л. КІНЕН, проф. (Гарвардський університет, США).— Чому привид Курбського розмовляє з українським акцентом?

ВИСТУПИ:

Валерій Шевчук, В. П. Колосова, кандидат філолог. наук, Р. П. Радишевський, кандидат філолог. наук, В. В. Яременко, кандидат філолог. наук, доц.

8 червня

Екскурсія в м. Чернігів

9 червня

Продовження роботи симпозіуму, 10-00—13-00

ПОЛ Р. МАГОЧІ, проф. (Торонтський університет, Канада) — Нові перспективи українського національного відродження (кінець XVIII — початок XIX ст.).

Б. П. КИРДАН, доктор філолог. наук, проф. (Московський педінститут ім. В. І. Леніна).— Українська фольклористика першої половини XIX ст. і художня література.

Ф. І. СТЕБЛІЙ, кандидат історичних наук (Ін-т суспільних наук АН УРСР).— «Руська трійця» та її значення у літературному відродженні на західноукраїнських землях.

В. А. ПЕРЕДРІЄНКО, кандидат філолог. наук (Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні АН УРСР) — Жанрово-стильовий розвиток української літературної мови другої половини XVIII ст.

ВИСТУПИ:

Р. Т. КИРЧІВ, доктор філолог. наук, В. В. Німчук, доктор філолог. наук, Ф. П. Погребенник, доктор філолог. наук, М. М. Сулима, кандидат філолог. наук.

10 червня

10-00—13-00 — Зустріч в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР.

15-00—18-00 — Зустріч у Спілці письменників УРСР.

11 червня

Культурна програма.

12 червня

Від'їзд до м. Львова.

ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ: НАША ПРИСУТНІСТЬ У ВАШІНҐТОНІ 7-9-го ЖОВТНЯ Ц. Р. — ОБОВ'ЯЗКОВА!

Ютика в поклоні Тисячоліттю Християнства в Україні

Момент благословення хліба: на тлі місцевого жіночого хору о. крилошанин Богдан Смик в товаристві інж. Петра Громова (зліва) і проф. Богдана Рабія.
(Фото: В. Рабарський)

В суботу, 25-го червня цього року українські громади Ютики й округи відсвяткували соборно і величаво Тисячоліття Християнства в Україні. Вже від квітня минулого року Ювілейний Громадський Комітет, до якого ввійшли представники українських парафій обох віровизнань (католицької ім. Володимира Великого і православної ім. Чесного Хреста), а також усіх місцевих організацій під проводом проф. Богдана Рабія, підготовляв ювілейні святкування. Члени Комітету працювали наполегливо, щоб свято відбулося достойно і щоби цю вийняткову нагоду використати не тільки для нашого духовного відродження в дусі рідної християнської спадщини і всенаціональної солідарности, але також для висвітлення історичної правди про цю епохальну подію серед американської суспільности.

Святочний бенкет з добірною концертовою програмою відбувся в великій залі готелю Шератон з участю понад 350 осіб. Бенкетова заля була святочно прибрана. На фронтовій стіні приміщено намальований на шовковій матерії тризуб з хрестом і ювілейним написом у національних кольорах — роботи Яр. Войтовича — в обрамованні національних прапорів — українського і американського. Прикращенням залі зайнявся В. Рабарський, член Комітету Тисячоліття. Крім місцевих українців було багато гостей з громад: Ром, Геркімер, Літл Фолс, Ст. Джансвил, Амстердам, Коговз, Вотервліт і Сиракюзи. Численно було репрезентоване українське і американське духовенство різних обрядів, а також гості — американці: посадник міста Ля Полла з дружиною, члени стейтової леґіслятури та повітової управи.

Відповідна історична література та численні публікації Гарвардського університету і Крайового Комітету Тисячоліття були до диспозиції гостей на столах перед входом до бенкетової залі. Зайнявся тим О. Ліщинський і Б. Рабарський. Увагу гостей привертали розміщені на сусідніх столах експонати мистецької виставки, вміло влаштованої членками материнського кружка: вишивані священичі ризи, інкрустовані церковні предмети — хрести, свічники і тому подібне. Розміщенням гостей у залі займалися Христя Рабарська.

Мистецьку програму, що складалася з трьох частин, розпочала Марія Кучера відспіванням американського гимну, після чого з грудей кількох сотень присутніх понеслося могутнім акордом „Ще не вмерла Україна".

Вечір відкрив голова Комітету проф. Б. Рабій, вітаючи присутніх. Місцева дитяча танцювальна група, вишколена Л. Монтаною і Д. Пилипчук, виконала хоровід, передаючи парохові Ютики о. крилошанинові Богданові Смикові хліб для символічного благословення. Ютицький жіночий ансамбль під орудою мгр Галини Ґнап-Хомут проспівав молитву „Отче наш", гимн Тисячоліття і пісню „Боже Великий". Монтаж „У Тисячоліття" гарно виконала талановита Андріяна Хомут при фортепіяновому супроводі своєї матері. Господар свята проф. Б. Рабій проголосив тост-многоліття українському народові. Гучним співом „Многая літа" з піднесеними чарками гості виявили радісний, святочний настрій. Перед початком вечері проф. Б. Рабій представив членів ювілейного Комітету, а також запрошених гостей — американців: священиків і представників політичного світу. В часі бенкету вони виголошували привіти і побажання з приводу небуденного ювілею.

Святочне слово про добу князя Володимира Великого і введення християнства в Україні в 988 році на статусі державної релігії та про сучасний стан Церкви в Україні прочитала Ярослава Томич. Цінну доповідь англійською мовою виголосив голова Крайового Комітету д-р Юрій Солтис про унікальний характер українського християнства та нашої національної духовости. Київське християнство збагатило Христову Церкву своєю відмінністю, неповторністю.

Доповідь д-ра Ю. Солтиса, логічно струнко побудована і гарно виголошена, при сконцентрованій увазі публіки, мусіла залишити тривкий слід у свідомості слухачів.

Концертову частину вечора, що її слухачі назвали справжнім духовним пиром, розпочав оперовий співак, бас-баритон Стефан Шкафаровський. Соліст вибрав музично нелегкі для інтерпретації твори: „Під Твою милість", Псалом Давида (в переспіві Т. Шевченка), „Україні" (слова В. Симоненка) всі композиції І. Соневицького, але володіючи сильним, гарного тембру голосом зачарував публіку глибиною молитовного настрою, зокрема в молитві „Під Твою милість". Вміло акомпанювала співакові піяністка Галина Гнап-Хомут.

Відоме вже на нашому терені вокальне тріо з Торонто „Верховина" в складі Надія Коханська, Анна Ячишин і Богданна Ігнатович під мистецьким керівництвом Олени Глібович при фортепіяновому супроводі Галини Михальчук прегарно відтворили чудові зразки нашої релігійної музики: „Думу" — муз. М. Гайворонського, „Під Твою милість" і „Богородице" — муз. Д. Бортнянського, „Через поле широкеє" — обр. О. Глібович.

Поміж виступами співаків присутні мали нагоду почути досі ще невідому поезію Євгена Крименка „У Тисячоліття Християнства" в мистецькій передачі Володимири Смик.

У другому виступі співак С. Шкафаровський проспівав: „Думу" — муз. І. Соневицького, слова — В. Йогов ського, „Богиню" — муз. І. Соневицького, слова Б. Мазепи, і „Гетьман" — муз. М. Лисенка, слова Т. Шевченка. Слухачі рясними оплесками висловлювали своє захоплення і признання співакові та його акомпаньяторці.

Концерт закінчила „Верховина" низкою наших музичних перлин: „В вечірній час" — муз. А. Гнатишина, „Українська баркароля" — муз. С. Людкевича, слова В. Пачовського і „Україна квітуча" — муз. М. Дремлюги, слова Д. Луценка. Свіжі, чисті голоси, мистецький фортепіяновий супровід, неперевершене виконання, а також гарні стилізовані і гуцульські одяги співачок викликали піднесений настрій і радісне захоплення присутніх. У відповідь на невгаваючі оплески „Верховина" відспівала ще додатково чудову пісню „Кияночка".

На закінчення проф. Б. Рабій щиро подякував виконавцям програми за їхні мистецькі виступи і всім присутнім, зокрема гостям з-поза Ютики, з їхню участь у нашому Ювілею.

Ярослава Томич

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО КОНЕЧНІСТЬ НЕГАЙНОГО ЗАМОВЛЕННЯ ПРИМІЩЕНЬ У ВАШІНҐТОНІ

Крайовий Комітет Тисячоліття Християнства в Україні подає до відома всім місцевим комітетам та громадянству, що вже тепер треба замовляти нічліги у готелях поблизу Вашінгтону, щоб брати участь у центральних святкуваннях у Вашінгтоні в днях 7-го, 8-го і 9-го жовтня ц.р.

Крайовий Комітет зарезервував приблизно 700 кімнат на цілий цей час. Але вже тепер треба зголошувати свої замовлення до нижчеподаних готелів, щоб забезпечити собі нічліг.

Заразом Крайовий Комітет довідався, що в тому самому часі відбуватиметься також конвенція Американської дентистичної асоціяції, яка зарезервувала для своїх членів біля 10,000 кімнат у готелях Вашінгтону і околиці. Тому наші резервації треба робити негайно. Роблячи замовлення кімнат, треба покликатися все на Ukrainian Millennium Committee.

Подаємо список готелів, телефони, куди треба дзвонити і кошти кімнат.

Hyatt — Arlington — 100 кімнат
1325 Wilson Blvd. — для однієї особи — 69 дол.
Arlington, Va. 22209 — для двох осіб — 69 дол.
Reservations: National Millennium Committee
1-(703)-525-1234
Deadline: September 16, 1988

Hyatt — Regency Crystal City — 100 кімнат
2799 Jefferson Davis Highway — для однієї особи — 89 дол.
Arlington, Va. 22202 — для двох осіб — 89 дол.
Reservations: National Millennium Committee
1-800-228-9000
Deadline: September 7, 1988

Executive Inn — Best Western — 250 кімнат
2480 South Glebe Rd. — для однієї особи — 85 дол.
Arlington, Va. 22206 — для двох осіб — 85 дол.
Reservations: Ukrainian Millennium Committe
1-800-426-6886
Deadline: September 7, 1988

Guest Quarters — 30 кімнат
2500 Pennsylvania Ave. — для однієї особи — 99 дол.
Washington D.C. 20037 — для двох осіб — 99 дол.
(202)333-8060

801 New Hampshire Ave., NW. — 30 кімнат
Washington D.C. 200037 — для однієї особи — 99 дол.
(202)785-2000 — для двох осіб — 99 дол.
Reservations: Ukrainian Millennium Committee
1-800-424-2900
Deadline: September 2, 1988

Howard Johnson Hotel — 150 кімнат
2650 Jefferson Davis Highway — для однієї особи — 68 дол.
Arlington, Va.22202 — для двох осіб — 78 дол.
Reservations: Ukrainian Millennium Committee
(703) 684-7200.
Deadline: September 12, 1988

Days Hotel — Crystal City — 75 rooms
2000 Jefferson Davis Highway — single — $64.00
Arlington, Va. 22202 — double — $64.00
Reservations: Ukrainian Millennium Committee
(703) 920-8600
Deadline: September 23, 1988

Quality Inn — 65 rooms
6254 Duke St. — single — $70.00
Alexandria, Va. 22312 — double — $70.00
Reservations: Ukrainian Millennium Committee
(703) 642-3422
Deadline: September 22, 1988

ВЕЛИКИЙ ДЕНЬ МАЛОЇ ГРОМАДИ

На карпатоподібних узбіччях Джонсон Сиavailable, що сполучується з Бінгемтоном, Н. Й., пишається прегарна українська католицька церква Христа Чоловіколюбця, яка звертає на себе загальну увагу і збуджує заінтересовання оригінальністю архітектури гуцульських церков в жителів усієї околиці, а парафіян, власників цієї святині, сповняє почуттям правдивої гордости.

„Цю церкву, неначе вітку з чудової галузі церковного будівництва карпатських гір перещеплено на новий ґрунт. Для старших вона є спогадом і тугою за втраченим, а для молодших і для чужих буде ще одним доказом справжнього багатства української народньої культури", — так висловився архітект А. О. Цю церкву здвигнено в 1977 році, згодом збудовано резиденцію, а в цьому ювілейному році 1000-ліття Християнства в Україні сповнилася мрія цієї невеликої церковної громади: закінчено будову просторої залі з приміщеннями для кухні, клюбу і шкільних кляс. Нову споруду в суботу, 11-го червня посвятив і офіційно відкрив Владика Василь Лостен, Стемфордський єпископ, в асисті біля 30 священиків, представників Н. Й. стейту, міст Джонсон Сити і Бінгемптону, представників інших, неукраїнських церков, та сотень парохіян і гостей.

Акт самого посвячення нової будівлі попередив інший, не менш важливий церемоніял: переназвання вулиці, при якій знаходиться церква, резиденція і заля, на „Ukrainian Hill Road". Церемоніял довершили: посадник м. Джонсон Сити, Едвард Бонцек в асисті міських мужів довір'я і Владика Василь в асисті о. Богдана Коня, як господаря парафії, та інших священиків.

Після цього церемоніялу процесія, очолена хрестом, церковними знаменами, хоругвами, національними і організаційними прапорами (ООЧСУ і СУМА), перейшла до церкви, де Владика Василь в асисті кількох священиків, відправив Молебень подяки.

І знову процесія перейшла під нову будівлю. Відправивши відповідний ритуал посвячення, Владика Василь вмурував документи будови і посвятив ріг підвалин будівлі, а увійшовши з почтом у нутро, посвятив залю і окремі прилеглі кімнати та офіційно відкрив двері залі.

Понад 400 осіб засіло до святкового бенкету. Свято започатковано молитвою „Отче наш" у виконанні місцевого церковного хору, Благословенням Владики і привітанням о. Олександра Кенеза, пароха Бостону, який провадив усією програмою. У мистецькій програмі (перед поданням страв) виступив хор церкви Христа Чоловіколюбця, який під кер. Й. Чебіняка відспівав „Огні горять" — Воробкевича, „Засяло сонце" — Недільського і „Слава вовишніх" — Бортнянського, а танцювальна група при тій же парафії під кер. Я. Бендза, виступила з кількома танками.

Під час обіду о. О. Кенез представив гостей, що сиділи за почесними столами обабіч Владики Василя Лостена. В короткому дописі неможливо є подати усі прізвища, тому обмежуємося і вибачаємося за пропущені. Отець монс. В. Середович, (Сиракюзи), о. декан Ч. Меззомо (Аубурн), о. П. Бумбар (Рочестер), о. дек. М. Струць (Баффало), о. І. Терлецький, о. крил. Б. Смик (Ютика), о. В. Заверуха (Стемфорд), о. І. Пеленський (Ґлен Спей), о. Е. Юнг (Стемфорд), о. Ю. Лукачик (Алмайра), о. М. Ласоскі (Йонкерс), о. Б. Кінь, — парох і господар, диякон д-р М. Коць і дві монахині (Сиракюзи), а також священики і репрезентанти неукраїнських місцевих церков: римо-католицьких — польської, литовської, словацької, візантійської і карпаторутенської, трьох російських православних і інших. Далі посадник Джонсон Сити Е. Бонцек з дружиною і двома радними, заступник відсутньої А. Крабб, посадниці Бінгемптону, — Й. Ґарбаріно, стейтовий конгресмен, — Р. Міллєр з дружиною. І. Дубіль, Г. У. „Провидіння", родина і приятелі о. Б. Коня, мужі довір'я церкви Христа Чоловіколюбця: Д. Юнко, Й. Кокс, С. Дячук і А. Чебіняк з дружинами та інші. Колишній парох Бінгемтону, за адміністрування якого збудовано церкву Христа Чоловіколюбця в Джонсон Ситі, тепер парох церкви св. Йосафата в Рочестері о. монс. П. Бумбар, у короткому слові висловив гратуляції і побажання найкращих успіхів усій церковній громаді.

Переназвання вулиці на „Ukrainian Hill Road" (зліва): о. дек. Бумбар, о. парох Б. Кінь, о. митр. В. Середович, Владика Василь і посадник Джонсон Ситі Е. Боядек, завершують акт переназвання протинанням ленти. Далі стоять стейтовий конгресмен Р. Міллер і муж довір'я парафії С. Дячук.

Під час обіду промовляли: о. дек. Ч. Меззомо (українською мовою), о. дек. І. Терлецький, голова дієцезального комітету 1000-ліття, канцлер-помічник і парох церкви в Бриджпорт, Конн., — англійською. Признання і побажання висловив Владика Василь. Після слова голови будівельного Комітету і мужа довір'я церкви, господар і парох о. Б. Кінь висловив щиру подяку Владиці Василеві, Г.У. „Провидіння" за низьковідсоткові позики, членам будівельного комітету і всім хто, матеріяльно чи морально причинився до будови церкви і залі, а вкінці усім, хто своєю присутністю звеличали цей великий для церковної громади день. Колишній парох церкви Христа Чоловіколюбця, за адміністрації якого починалося велике діло будова залі, теперішній декан баффалівського деканату, о. М. Струць, висловивши свої побажання, закінчив бенкет молитвою.

Слідував коктейл і дальша мистецька програма, у якій успішно виступили: дівочий хор із Сиракюз, танцювальна група „Незабудьки" при парафії Христа Чоловіколюбця і танцювальна група із Сиракюз, під кер. С. Вірло, яка була найкращою атракцією вечора.

Цей великий день нашої громади скінчився далеко за північ загальною забавою під звуки оркестри „Рута" під керівництвом О. Грицика із Сиракюз.

Тиждень пізніше, у рамках програми відзначування 1000-ліття Хрищення України, влаштовано в цій парафії т. зв. „Open house". У новій залі розміщено кілька виставок експонатів, позичених в українських музеях і в УНСоюзі: про українські ікони, про дохристиянську добу Київської Руси, про Київське Християнство, про мучеництво Української Католицької Церкви та про українську еміграцію в Америці. У церкві, в означені години, пояснювано відвідувачам про українське церковне будівництво, та іконопис. У залі під церквою була розміщена виставка ікон і малярська виставка Мадая. В неділю, 19-го червня, пополудні у церкві відбувся концерт церковного хорового співу у виконанні хору під кер. Й. Чебіняка. Окрім своїх, сотні чужинців з цікавістю і з запитами оглянули ці виставки і вислухали концерт хору.

Малій громаді треба побажати витривалости у дальшій праці для Бога і України та обильних успіхів.

Є. Курило

ЗАМОВЛЕННЯ КВИТКІВ

Проситься вже тепер замовляти квитки на всі три концерти. Ціна квитків **на кожний концерт є:** 30.-дол. — льожі; 25.-дол. — партер, 1-ий, 2-ий, 3-ий і 4-ий яруси (бальконі); 20.-дол. — 5-ий, 6-ий, 7-ий і 8-ий яруси; 15.-дол. — 9-12 яруси (бальконі).
Замовлення висилати на адресу:
UKRAINIAN MILLENNIUM COMMITTEE
810 18th Street N.W., Suite 807, Washington, D.C. 20006
(202) 783-0988

До Крайового Комітету 1000-ліття Християнства в Україні.

Замовляю ..... квитків, в ціні по ...... дол. разом .... дол.,

і на цю суму залучую чек, виставлений на:
Ukrainian Millennium Committee.

Бажаю квитки на концерти:

п'ятниця 10/7/88 .....; субота 10/8/88 .....; неділя 10/9/88 .....

Квитки прошу вислати на адресу: ....

....

ЗАМОВЛЕННЯ АВТОБУСІВ

Крайовий Комітет закликає всі церковні, громадські, молодечі, ветеранські, спортові та всі інші організації замовляти автобуси до Вашінгтону. Деякі місцеві комітети вже замовили автобуси на дуже добрих умовах і по знижених цінах, які включають подорож в обі сторони, два дні перебування у Вашінгтоні, оглядини міста та кімнати в готелях на дві ночі. Це все полагоджує їм автобусова компанія. Заохочуємо всі організації довідатись чи існують такі самі чи подібні можливості і скористати з таких умов. Якщо ні, то просимо замовляти автобуси на індивідуальній базі.

В МОСКВІ, У ПОНЕДІЛОК, 22-го серпня, всі газети повідомили, що уряд прийняв термінову програму для збільшення випуску товарів широкого вжитку і поліпшення їх якості. Газета „Вашінгтон Таймс" в зв'язку з цим наводить слова видатного непойменованого совєтського економіста, який сказав, що СССР займає 60-те місце в світі щодо рівня життя населення.

В СУБОТУ, 20-ГО СЕРПНЯ ввійшов в життя договір про припинення вогню між Іраном і Іраком. На ірано-іракському кордоні розташовані війська ООН. Згідно з повідомленнями, тепер там тихо і спокійно.

В ЦЕНТРІ МІСТА Гайфа в Ізраїлі в одній кафетерії вибухнула бомба, в результаті чого 25 осіб були поранені, серед них діти. Ізраїльські власті заарештували 15 арабів.

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що в неділю, 21-го серпня, у північній Канаді на землю впала частина совєтської неатомової ракети. За її падінням мали змогу стежити жителі Ню Мексико, Кольорадо, Небраски й Мишигену. Згідно з повідомленнями американського військового командування, а також Управління космічної оборони Північної Америки, совєтський космічний апарат, що впав у районі Великих озер „не має ніякого відношення" до втративщого контролю совєтського супутника „Космос-1900", падіння якого передбачають в кінці вересня — на початку жовтня. Представники Департаменту оборони ЗСА повідомили, що про падіння совєтської неатомової ракети вони знали наперед і були готові до її падіння на території Північної Америки. Шукати її залишків не будуть, оскільки вважають, що при падінні ракета на 95 відсотків згоріла, пролітаючи земну атмосферу.

НАЧАЛЬНИК ШТАБУ КОНТРРОЗВІДКИ американської армії полковник Чарлз Клівленд повідомив недавно подробиці про діяльність заснованої рік тому армійської телефонічної служби, яка приймає від військовослужбовців інформації про спроби шпигунства і взагалі про будь-які підозрілі факти. Начальник штабу цивільний спеціяліст-контррозвідник Вілліям Дваєр повідомив, що лише за перші дні роботи цієї служби було 1,400 дзвінків. Всього за минулий рік В. Дваєрові і його співробітникам подзвонили 20,000 разів. До уваги був взятий лише один відсоток повідомлень, при тому на підставі одержаних інформацій не було вчинено ні одного арешту. Однак Дваєр переконаний, що такий захід потрібний. „Ми зовсім не маємо наміру роздувати параною і переконувати кожного вояка, що під його ліжком може ховатися ворожий шпигун, — сказав Дваєр. — Ми хочемо підвищити у військовослужбовців почуття відповідальности".

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

Дарка і Славко

„Ромео і Джульєта" Ґуно, Татьяна з „Євгенія Онєгіна Чайковського, графиня з „Весілля Фігаро" Моцарта, Перша Пані з „Чарівної Флейти" Моцарта, та інші. Вона — лавреатка багатьох конкурсів і нагород, між ними — перше місце в 1985 році на конкурсі Американської оперної авдиції, та півфіналістка в цьому ж році на Конкурсі Метрополітальної опери Крайової ради в Ню Йорку. О. Геймур закінчила Мангеттен музичну школу бакалявратом з музики, а ступінь магістра одержала в 1980 році теж там.

Співачка Марта Кульчицька-Андріюк пройшла музичний вишків в Клівлендському Музичному Інституті та в славному оперовому відділі Джуліярду, також студіюючи вокал у різних відомих педагогів співу. Її знає українська публіка з успішних провідних ролей у операх: „Катерина" Миколи Аркаса, в „Запорожці за Дунаєм" Семена Гулака-Артемовського та в „Ноктюрні" Миколи Лисенка. Марта Кульчицька-Андріюк є членкою так званої „Гранд Опера Компані" міста Ню Йорку, де вона співала головні партії в операх „Травіята" Верді, „Ріголетто" також Верді, „Лючія ді Ляммермур" Доніцетті, „Розенкавалір" Ріхарда Штравса, „Норма" Белліні, та в інших. Як і Оленка Геймур, Марта Кульчицька-Андріюк часто виступає по радіо та на телевізії і має за собою поважні нагороди й стипендії.

Тенор Богдан Чаплинський студіював спів у відомій Пібоді консерваторії та в Академії для вокального мистецтва, в Темпл університеті у Філядельфії, в цьому ж місті співаючи провідні тенорові партії в кількох оперових кампаніях. Серед українських театралів наш відомий тенор втішається загальним признанням за численні креації тенорових партій, як Петро в „Наталці Полтавці", Андрій у „Катерині" та в „Запорожці за Дунаєм", як і за прегарно виведену ролю в опері „Купало", прем'єрі опери Анатоля Вахнянина в Едмонтоні, в 1981-му році. Співав Б. Чаплинський головні тенорові партії в 12-ти світових найвідоміших операх, починаючи з „Аїди" та „Кармен".

Співак баритон Ігор Даріян, хоч сам з Ню Йорку, де й розпочав у свій час студії голосу, вирішив продовжувати свій вокальний вишків поза Америкою, вже в 1970-их роках виїхавши до Европи. Там у Міляні, Італія, І. Даріян проживав донедавна і звідти розпочалася його міжнародна співацька кар'єра, що повела його на великі сцени міст таких країн, як Італія, Франція, Східня Европа та ЗСА, де співак виступав із різними оперовими компаніями в операх „Трубадур", „Масковий Баль", „Травіята", „Аїда", всі чотири — музика Верді, та в „Лючії ді Ляммермур" Доніцетті, „Тосці" Пуччіні, „Сільській честі" Масканьї, „Андреа Шеньєр" Джіордано, „Паяцци" Леонкавалло, „Весілля Фігаро" Моцарта та в інших, включаючи численні концерти, речиталі, виступи на радіо й телевізії. Скрізь діставав співак прихильні відгуки преси.

Недільному концертові акомпаньює піяністка Марта Кузьма-Канінгrем з Конектикат, градуантка Сиракюзького університету, Істман музичної школи Рочестер університету та університету Єйл. Вона є відомим музичним педагогом, а також основницею камерного ансамблю, відомого під назвою „Дарієн Чеймбер Плеєрс", який спеціялізується у виконуванні тріо, квартетів та квінтетів з клясичного світового, зокрема західньоевропейського репертуару. М. Кузьма-Канінгrем є піяністкою цієї групи. Піяністка не обмежує себе лиш до фортепіяно, бо грає теж бездоганно на гарпсікорді і є визнаним авторитетом для цього інструменту. Відома М. Кузьма-Каннінгrем теж її грою в піяно-дуетах, де грається на двох інструментах. Поза мистецько-музичною працею піяністка і вчителька має час на громадську працю, керуючи найбільшою організацією студентів-музик у своєму стейті.

Крізь віки

(Закінчення зі стор. 4)

круглим столом „Релігійна культура східного християнства на території Польсько-Литовської держави в XУІ XVII століттях". Це й зрозуміло — йшлося про статус християнства, причетного до цього обряду) в умовах католицизму.

На сесіях конференції панувала атмосфера взаємозрозуміння, доброзичливості. Більшість доповідей обговорювалася, включаючи й мою „Агіографічні образи образи в українській графіці XУІІ століття".

Кор.: — Яке місце на зустрічах посідала українська тематика, а може, й київська, наші пам'ятки археології, архітектури, мистецтва, літератури?

П. Толочко: — Оскільки ініціатором нашої конференції був Інститут студій з Гарварда, українська мова, українська тематика на конгресі в Равенні були на досить шанованому місці. Відкривав його професор Омелян Пріцак українською мовою. Я свою доповідь теж виголосив рідною мовою — вона була перекладена й англійською, і російською. І взагалі, якщо говорити проРавенну,то кожна з розвідок вчених так чи так торкалася історії древнього Києва, Київської Русі, її культури. Більшість з виступів було приємно чути. І надто високим був їх фаховий рівень. Для підготовки залучалися нові джерела з архівів, бібліотек, музеїв і фондів хоч і відомих нам, але не використаних досі радянськими вченими.

Кор.: — Чи брали участь у конгресі й конференції представники духовенства?

Толочко: — Конгрес у Равенні був суто науковим, але деякі доповіді були виголошені представниками і навіть представницями духовенства. Гостями конгресу, слухачами наших доповідей і навіть учасниками дискусій часто були служителі культу, студенти духовних училищ і семінарій.

Кор.: — Які прогнози на аналогічні зустрічі й діалоги вчених, літераторів, митців України з їхніми колегами на Заході в майбутньому?

Д. Степовик: — Прогнозувати ризиковано. Але початок зроблено — він мусив рано чи пізно статися. Гадаю, що ми не будемо чекати наступного „круглого ювілею", бо й лідери науки, і самі науковці зрозуміли настійну необхідність спільно розв'язувати суперечливі питання в галузях точних, природничих і гуманітарних наук. Світ неподільний Неподільна й наука. Живе й безпосереднє спілкування вчених створює зовсім виняткову ситуацію в науковій суперечці. Та хіба лише в науковій? Повсюдно потрібні живі контакти: в політиці, економіці, соціальній сфері — таке резюме учасників Римської конференції.

Толочко: — Подібні думки висловлювали й учасники конгресу у Равенні. Коли ми, радянські науковці, прагнули змалювати перед своїми західними колегами панораму перебудови, гласності й демократизації, вони зупиняли нас: „Розуміємо, знаємо. Читаємо газети, дивимося передачі телебачення". Та найреальнішим наслідком перебудови і дедалі зростаючої відкритості радянського суспільства є ваша присутність тут, в Італії, на конференціях, організованих представниками західної науки".

Кор.: — А чи не довелося вам, Петре Петровичу, почути у Равенні зворушливу легенду про Данте: „Якось глибокої ночі, коли навколо стояла тиша, у браму одного монастиря сильно постукав блідий, змучений подорожній. Брязкіт заліза гучно пролунав у ще гарячому повітрі. Воротар запитав, хто стукає і що йому треба. На це незнайомий відповів глухо і коротко: „Миру!..." Чи не привелося побувати у тому соборі?

П. Толочко: — На жаль, чути таке не довелося. А у соборі тому — напевне, побував. Бо весь наш конгрес, усі ми, його учасники, були ті подорожні, які стукають у браму світової громадськості: „Миру!", „Миру!"...

Розмову вела Елеонора Блажко.

У Чехо-Словаччині...

(Закінчення зі стор. 2)

були намальовані в стилі соціялістичного реалізму. Одна картина, названа „Перебудова 7" була підписана так, що букви „П" і „с" були написані коміть головою, тобто догори ногами.

Можливо, пишуть знавці сателітних держав, що незначні економічні зміни можуть перевести і в Чехо-Словаччині. Прем'єр Любомір Строуґал, прихильник колишніх реформ Дубчека, а потім „нормалізації, тепер знову проповідує реформи: в місяці липні ц.р. деяким фірмам були дані повновласті самим робити певні рішення. Строуґал зарядив, що біля 30,000 бюрократів відішлють до справжньої праці в економіці.

Потреба змін у Чехо-Словаччині вже здавна відчувається. Визначна модерна індустріяльна потуга в попередньому поколінні, тепер ця країна тратить свою індустріяльну вагу на ринках в останніх роках не тільки на Заході, але навіть у комуністичних країнах. Її експортовані товари є такої поганої якости, що це помітили навіть в Совєтському Союзі. В травні Строуґал признав, що маґазини держать на 3½ більйона долярів вартости небажаних товарів. Оначе мало економістів передбачають, що реформи дадуть чехословацькій економіці поштовх до поправи, якого вона потребує. Погана побудова цін залишається недоторканою. Централька контроля залишається надалі. Бюрократи, які нічого не робили в урядових бюрах — далі нічого не будуть робити, хоч їх тепер пересаджено на індустріяльні крісла.

Чеські знавці твердять, що аби їхня країна відзискала її попередній стан, треба перевірити справу інвазії в 1968 році. Це буде мати безпосередній вплив на пів-мільйона людей, які втратили свої становища після 1968 року. До них належать найкращі науковці, письменники, мистці, університетські професори, справжні визнавці соціялізму. Від 1968 року багато з реформаторів мусіли важко працювати як прості робітники, щоб якось вижити. Багато таких визначних людей мріє, щоб повернутися на свої давні позиції, де їхня праця буде приносити користь для країни. До них належить також Александер Дубчек, тепер пенсійний лісничий у Братиславі. В недавньому інтерв'ю він запевняв, що він і Горбачов, думають однаково і він сподівається, що йому в скорому часі привернуть всі права.

Західні знавці твердять, що, коли Дубчекові і його однодумцям, повернуть повні права, і коли їх наново допустять до творчої праці — щойно тоді в Чехо-Словаччині скінчиться холодна політична зима, яка наступила там після інвазії в 1968 році, коли то Москва задушила „Празьку весну" своїми танками.

ПІСЛЯ ПОХОРОНІВ ПРЕЗИДЕНТА Пакістану Мохаммеда Зія уль-Гака, який, як відомо, загинув в летунській катастрофі минулого тижня, у світі поширилися чутки, що з цією катастрофою, яка, правдоподібно, була саботажем, мали до діла „хлопці" з КҐБ, совєтської державної служби безпеки. У зв'язку з цими поголосками совєтська преса й інші засоби масової інформації категорично заперечують цю, на їхню думку, „інсинуацію". Газета „Правда", орган ЦК КПСС, надрукувала у понеділок, 22-го серпня ц.р., редакційну статтю, у якій з обуренням відкидає обвинувачення і каже, що треба радше обвинувачувати за випадок З'єднані Стейти Америки, які підтримували афганських „душманів" і сприяли загостренню відносин в Пакістані. Одним словом „Правда" застосувала логіку злодія, який кричить „ловіть злодія", відвертаючи тим самим увагу від своєї особи. Коментар у „Правді" підписаний Юрієм Ґлуховим, редактором відповідальним за події у країнах Третього світу, не переконуючий і у західньому світі продовжують поширюватися поголоски про совєтську причетність до вбивства уль-Гака.

Зібрані...

(Закінчення зі стор. 2)

Там з маси бездержав'я
на розпутті,
Що вітер мов пісок
ніс по світах
Повстануть лицарі,
як сталь невгнуті.
Їх не зляка ні біль,
ні кров, ні жах,
Всі стануть валом
у стальній редуті
Державі у чотиробік
у рядах!
Там з сім'я духів
виросте в руїні,
На шляху предків
в шанцях сіль землі
Заблисне сонце
по всій Україні
Народ жде чину
з тризубом в чолі.

Як довідуємося з авторової „Ґенези...", він плянував написати ще й третю частину під назвою „В небі України", але до того він не дійшов, бо й того неба не дочекався ані автор, ані Україна.

Згідно з інформаціями проф. Вороняка є запляноваиий ще і третій том драматичних творів В.Пачовського. Це дійсно гідне похвали діло й конечне, якщо прийдешні покоління мають мати якусь уяву про поетів минулих часів. Від московського окупаційного режиму в Україні годі щось очікувати, бо Пачовський не писав ані про „братню допомогу" українському народові, щоб позбавити його власної державности, ані про всякі інші „благодаті старшого брата", як це практикується сьогодні у поневоленій Україні. Згадуючи про Василя Пачовського у другому томі „Української радянського енциклопедичного словника" (Київ 1967), говориться, що його „твори ...мали здебільшого декадентсько-символічний зміст пройнятий містикою і націоналістичними тенденціями". (стор. 753). Дещо більше сказано про нього у п'ятому томі 8-томної „Історії української літератури" (Київ, 1968), де на закінчення стверджується, що „після возз'єднання західніх земель з Радянською Україною, він ...хоч із запізненням відірвався від націоналістичного оточення, шукаючи в літературі нових доріг". (стор. 441) Про які дороги тут мова? Очевидно, про ті самі, які накинули українським письменникам і поетам органи ҐПУ-НКВД, що змусили такі незрівняні таланти як Павло Тичина, Максим Рильський, Володимир Сосюра та багато інших стати трубадурами Комуністичної партії і кремлівських тиранів. Проте, що В. Пачовський був великим українським патріотом і відданим сином свого народу, який важко переживав совєтське лихоліття в Україні, совєтські літературознавці не сміють згадувати.

„Зібрані твори" Пачовського підготовила до видання майже повністю дочка поета Звенислава. Передчасна смерть її не дозволила закінчити заплановане діло і, згідно з її волею, видання творів перебрав на себе її чоловік професор Олександер Вороняк і брати — сини поета, Роман і Борис Пачовські. Твори Пачовського читаються легко так ліричні, як і історичні і навівають цілу низку думок. Щоправда, останні вимагають дещо більше концентрації думки, бо в них, крім символічних постатей, виступають і дійсні — історичні, діяльність яких автор характеризує вірно на фоні історичної дійсности. Власне і тому радимо усім любителям поезії, як і історикам, познайомитись з цими творами.

Відбудуться...

(Закінчення зі стор. 1)

тавлені ці експонати для оглядин, інші — на продаж. В той сам час, як у Смит парку відбуватимуться Українські Дні, по всіх сусідніх українських парафіях відбуватимуться окремі виставки релігійного характеру. Щоб уможливити відвідувачам легку комунікацію між парком та церковною залею, між цими пунктами курсуватимуть автобуси, з яких присутні зможуть користати безкоштовно.

В рамках Українських Днів також відбудеться в суботу, 10-го вересня, забава, на якій гратимуть дві оркестри, одною з яких буде відновлена оркестра відомого всім Івана Стецева.